

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ & ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΠΜΣ Τμήματος Ψυχολογίας: «Ταυτότητα και διαπροσωπικές
σχέσεις»

Διπλωματική εργασία με θέμα:

***Ο Μαζοχισμός ως «απόδραση» από τον εαυτό: Ο ρόλος της
πολυπλοκότητας του εαυτού***

Τούζου Ζωή

(AM 0614M023)

Επόπτρια: Αλεξάνδρα Χαντζή

Αθήνα 2016

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

<u>ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ</u>	4
<u>ΠΕΡΙΛΗΨΗ</u>	5
<u>ABSTRACT</u>	6
<u>1 ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ</u>	7
1.1 Ο ΜΑΖΟΧΙΣΜΟΣ ΟΠΩΣ ΠΕΡΙΓΡΑΦΕΤΑΙ ΣΤΑ ΔΙΑΦΟΡΑ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΑ ΚΛΙΝΙΚΗΣ ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗΣ	7
1.2 Ο ΜΑΖΟΧΙΣΜΟΣ ΟΠΩΣ ΠΕΡΙΓΡΑΦΕΤΑΙ ΣΤΑ ΓΡΑΠΤΑ ΤΟΥ FREUD	9
1.3 ΜΑΖΟΧΙΣΜΟΣ ΚΑΙ BAUMEISTER: Ο ΜΑΖΟΧΙΣΜΟΣ ΩΣ «ΑΠΟΔΡΑΣΗ» ΑΠΟ ΤΟΝ ΕΑΥΤΟ	10
1.4 ACTION IDENTIFICATION THEORY ΚΑΙ SELF-AWARENESS THEORY	18
1.5 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΥΠΛΟΚΟΤΗΤΑΣ ΕΑΥΤΟΥ	20
1.6 Η ΥΠΟΘΕΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΧΥΣΗΣ	21
1.7 ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΠΟΛΥΠΛΟΚΟΤΗΤΑΣ ΕΑΥΤΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ ΤΗΣ ΔΙΑΧΥΣΗΣ	21
<u>2 ΕΡΕΥΝΑ</u>	24
2.1 ΜΕΘΟΔΟΣ	27
2.1.1 ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ	27
2.1.2 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ.....	28

2.1.3	ΜΕΤΡΗΣΕΙΣ	28
2.1.3.1	Πολυπλοκότητα Εαυτού.....	29
2.1.3.2	Απόδραση από τον εαυτό.....	30
2.1.3.3	Σεξουαλικός Μαζοχισμός	36
2.1.3.4	Αυτοβλαπτικές συμπεριφορές.....	37
2.2	ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	37
2.2.1	ΠΟΛΥΠΛΟΚΟΤΗΤΑ ΕΑΥΤΟΥ	37
2.2.2	ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΥΠΟΛΟΙΠΩΝ ΜΕΤΡΗΣΕΩΝ.....	40
2.2.3	ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ (PATH MODELING) ΜΕ ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΛΟΓΙΣΜΙΚΟΥ AMOS	45
2.3	ΣΥΖΗΤΗΣΗ.....	52
<u>ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ .....</u>		<u>58</u>
<u>ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ.....</u>		<u>62</u>
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1: ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΥ Η ΤΟΥ SCOTT		62
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2: ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΛΛΗΛΕΠΙΚΑΛΥΨΗΣ.....		64
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3: ΤΟ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΘΗΚΕ		66

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: ΜΕΣΟΙ ΟΡΟΙ ΚΑΙ ΤΥΠΙΚΕΣ ΑΠΟΚΛΙΣΕΙΣ ΤΩΝ ΟΦΕΩΝ ΕΑΥΤΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΛΛΗΛΕΠΙΚΑΛΥΨΗΣ ΜΕΤΑΞΥ ΕΙΔΙΚΟΥ ΚΑΙ ΓΕΝΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ.....	38
ΠΙΝΑΚΑΣ 2: ΜΕΣΟΙ ΟΡΟΙ ΚΑΙ ΤΥΠΙΚΕΣ ΑΠΟΚΛΙΣΕΙΣ ΤΩΝ ΟΦΕΩΝ ΕΑΥΤΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΛΛΗΛΕΠΙΚΑΛΥΨΗΣ ΜΕΤΑΞΥ ΑΝΤΡΩΝ ΚΑΙ ΓΥΝΑΙΚΩΝ.....	39
ΠΙΝΑΚΑΣ 3: ΜΕΣΟΙ ΟΡΟΙ ΚΑΙ ΤΥΠΙΚΕΣ ΑΠΟΚΛΙΣΕΙΣ ΤΩΝ ΟΦΕΩΝ ΕΑΥΤΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΛΛΗΛΕΠΙΚΑΛΥΨΗΣ ΜΕΤΑΞΥ ΑΝΤΡΩΝ ΚΑΙ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΤΟΥ ΕΙΔΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ.....	39
ΠΙΝΑΚΑΣ 4: ΜΕΣΟΙ ΟΡΟΙ ΚΑΙ ΤΥΠΙΚΕΣ ΑΠΟΚΛΙΣΕΙΣ ΤΩΝ ΟΦΕΩΝ ΕΑΥΤΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΛΛΗΛΕΠΙΚΑΛΥΨΗΣ ΜΕΤΑΞΥ ΑΝΤΡΩΝ ΚΑΙ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ.....	40
ΠΙΝΑΚΑΣ 5: ΜΕΣΟΙ ΟΡΟΙ ΚΑΙ ΤΥΠΙΚΕΣ ΑΠΟΚΛΙΣΕΙΣ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΜΕΤΑΒΛΗΤΩΝ, ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΜΕΤΑΞΥ ΕΙΔΙΚΟΥ ΚΑΙ ΓΕΝΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ.....	41
ΠΙΝΑΚΑΣ 6: ΜΕΣΕΣ ΤΙΜΕΣ ΚΑΙ ΤΥΠΙΚΕΣ ΑΠΟΚΛΙΣΕΙΣ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΜΕΤΑΒΛΗΤΩΝ, ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΜΕΤΑΞΥ ΑΝΤΡΩΝ ΚΑΙ ΓΥΝΑΙΚΩΝ.....	42
ΠΙΝΑΚΑΣ 7: ΜΕΣΟΙ ΟΡΟΙ ΚΑΙ ΤΥΠΙΚΕΣ ΑΠΟΚΛΙΣΕΙΣ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΜΕΤΑΒΛΗΤΩΝ, ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΜΕΤΑΞΥ ΑΝΤΡΩΝ ΚΑΙ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΤΟΥ ΕΙΔΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ.....	43
ΠΙΝΑΚΑΣ 8: ΜΕΣΟΙ ΟΡΟΙ ΚΑΙ ΤΥΠΙΚΕΣ ΑΠΟΚΛΙΣΕΙΣ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΜΕΤΑΒΛΗΤΩΝ, ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΜΕΤΑΞΥ ΑΝΤΡΩΝ ΚΑΙ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ.....	44
ΠΙΝΑΚΑΣ 9: ΤΙΜΕΣ ΤΟΥ ΣΕΝΤΕΛΕΣΤΗ ΣΥΣΧΕΤΙΣΗΣ PEARSON'S R ΜΕΤΑΞΥ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΜΕΤΑΒΛΗΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΕΙΔΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ.....	45
ΠΙΝΑΚΑΣ 10: ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΜΕΣΩΝ, ΕΜΜΕΣΩΝ ΚΑΙ ΟΛΙΚΩΝ ΕΠΙΔΡΑΣΕΩΝ (DIRECT, INDIRECT AND TOTAL EFFECTS) ΤΩΝ ΜΕΤΑΒΛΗΤΩΝ ΤΟΥ ΜΟΝΤΕΛΟΥ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΙΔΙΚΟ ΠΛΗΘΥΣΜΟ.....	46
ΠΙΝΑΚΑΣ 11: ΤΙΜΕΣ ΤΟΥ ΣΕΝΤΕΛΕΣΤΗ ΣΥΣΧΕΤΙΣΗΣ PEARSON'S R ΜΕΤΑΞΥ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΜΕΤΑΒΛΗΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΕΙΔΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ.....	49
ΠΙΝΑΚΑΣ 12: ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΜΕΣΩΝ, ΕΜΜΕΣΩΝ ΚΑΙ ΟΛΙΚΩΝ ΕΠΙΔΡΑΣΕΩΝ (DIRECT, INDIRECT AND TOTAL EFFECTS) ΤΩΝ ΜΕΤΑΒΛΗΤΩΝ ΤΟΥ ΜΟΝΤΕΛΟΥ ΓΙΑ ΤΟΝ ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΗΘΥΣΜΟ.....	50

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΧΗΜΑΤΩΝ

ΣΧΗΜΑ 1: ΤΟ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟ ΠΡΟΣ ΕΛΕΓΧΟ ΜΟΝΤΕΛΟ.....	26
ΣΧΗΜΑ 2: ΤΟ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟ ΜΟΝΤΕΛΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΕΙΔΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ.....	46
ΣΧΗΜΑ 3: ΤΟ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟ ΜΟΝΤΕΛΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ.....	50

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα εργασία έχει ως αντικείμενο μελέτης, το μοντέλο που προτείνει ο Baumeister για το μαζοχισμό. Σύμφωνα με αυτό, ο μαζοχισμός εκδηλώνεται σε μια προσπάθεια του ατόμου να αποδράσει από την αυτοεπίγνωσή του, διαδικασία που διευκολύνεται από τα κύρια χαρακτηριστικά του, δηλαδή τον πόνο, την απώλεια ελέγχου και τον εξευτελισμό. Η συσχέτιση του μαζοχισμού με τις έννοιες της Πολυπλοκότητας Εαυτού και την Υπόθεση της Διάχυσης είναι άλλο ένα θέμα, το οποίο εξετάζεται. Η πολυπλοκότητα εαυτού αναφέρεται στις διαφορετικές όψεις ή κοινωνικούς ρόλους που κατέχει ένα άτομο καθώς και στα χαρακτηριστικά εκείνα γνωρίσματα που τις απαρτίζουν. Τα άτομα μπορεί να εμφανίζουν είτε υψηλή είτε χαμηλή πολυπλοκότητα εαυτού, γεγονός που σύμφωνα με την Υπόθεση της Διάχυσης επηρεάζει το βαθμό με τον οποίο επιδρούν πάνω τους ποικίλα γεγονότα. Στόχος, λοιπόν, της συγκεκριμένης μελέτης είναι η διερεύνηση ενός εναλλακτικού μοντέλου για το μαζοχισμό, ο εμπλουτισμός της ήδη υπάρχουσας για αυτό το παράδοξο φαινόμενο βιβλιογραφίας και η σύνδεσή του με έννοιες, με τις οποίες δεν έχει συνδεθεί στο παρελθόν. Για την πραγματοποίηση της χρησιμοποιήθηκαν ποικίλα ερωτηματολόγια ως τρόπος συλλογής δεδομένων και τα ευρήματα έδειξαν ότι η απόδραση από τον εαυτό εκδηλώνεται, με διαφορετικό τρόπο, τόσο στους μαζοχιστές όσο και σε άτομα του γενικού πληθυσμού.

Λέξεις-Φράσεις Κλειδιά:

Μαζοχισμός, Απόδραση από τον Εαυτό, Αυτοεπίγνωση, Πολυπλοκότητα Εαυτού, Αλληλεπικάλυψη, Υπόθεση της Διάχυσης

ABSTRACT

This study examines Baumeister's model of masochism. According to this, masochism constitutes an individual's attempt to escape self-awareness. The main characteristics of masochism; pain, loss of control and humiliation facilitate this process of escaping. Furthermore, the correlation between masochism, the Theory of Self-Complexity and the Spill-over Amplification Hypothesis is also analyzed. Self-Complexity refers to all those different social roles an individual has and all the features that constitute each role. As the Spill-over Amplification Hypothesis proposes, individuals can either exhibit high or low self-complexity, a fact that affects the level of influence certain events have on them. Therefore, the aim of this study is to examine an alternative model to interpret and explain masochism, to enrich existing bibliography on this field and to associate masochism with concepts with which it had not been linked before. To collect our data we used a variety of questionnaires, the analysis of which revealed that both masochists and the general population tend to escape from self, using different strategies.

Keywords and phrases:

Masochism, Escape from Self, Self-awareness, Self-Complexity, Overlap, Spill-over Amplification Hypothesis

1 ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

1.1 Ο μαζοχισμός όπως περιγράφεται στα διάφορα εγχειρίδια κλινικής ψυχιατρικής

Αν και οι περισσότερες σεξουαλικές πράξεις περιορίζονται σε ένα πολύ συγκεκριμένο αριθμό δραστηριοτήτων, ορισμένες φορές οι σεξουαλικές προτιμήσεις των ανθρώπων εκδηλώνονται μέσα από πρακτικές που διαφέρουν από τις συνηθισμένες. Οι πρακτικές αυτές ονομάζονται παραφιλίες και περιλαμβάνουν όλες τις σεξουαλικές ενορμήσεις, φαντασιώσεις ή συμπεριφορές που είναι ασυνήθιστες, αποκλίνουσες ή παράδοξες. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί ο μαζοχισμός, ο οποίος αναφέρεται στην σεξουαλική απόλαυση που επιτυγχάνεται μέσα από τη σωματική ή ψυχική κακοποίηση και ταπείνωση (Kaplan & Sadock, 2007).

Ο όρος «μαζοχισμός» προέρχεται από το όνομα του Αυστριακού συγγραφέα Leopold von Sacher-Masoch, ο οποίος στα συγγραφικά του έργα περιέγραφε νεαρούς άνδρες που εκστασιάζονταν, όταν οι γυναίκες τους κακοποιούσαν σωματικά. Ο όρος αυτός προτάθηκε αρχικά από τον Krafft-Ebbing και χρησιμοποιήθηκε στο βιβλίο του «*Psychopathia Sexualis*» για τις σεξουαλικές διαστροφές (Χριστοπούλου, 2008).

Σύμφωνα με τον Ορέστη Γιωτάκο (2004), ανάμεσα στις ποικίλες σεξουαλικές παρεκκλίσεις ο μαζοχισμός συγκεντρώνει ειδικό ενδιαφέρον για τουλάχιστον δύο λόγους. Ο πρώτος λόγος έγκειται στο παράδοξο η πρόκληση πόνου να προκαλεί ευχαρίστηση και ο δεύτερος στη διαπίστωση ότι η πολιτισμική και ιστορική κατανομή του μαζοχισμού διαφέρει από αυτή άλλων σεξουαλικών δραστηριοτήτων. Όπως τονίζει, μπορεί κανείς να βρει κατά την αρχαιότητα, καθώς και σε αρκετούς πολιτισμούς, σχεδόν όλες τις σεξουαλικές πρακτικές. Αυτό δεν ισχύει στην περίπτωση του μαζοχισμού, που φαίνεται να αποτελεί φαινόμενο των σύγχρονων Δυτικών

πολιτισμών. Πράγματι, υπάρχει παντελής έλλειψη αναφορών για αυτόν πριν από το 1500 μ.Χ., όπου και εμφανίζονται τα πρώτα στοιχεία, ενώ φαίνεται αρκετά διαδεδομένος στην Ευρώπη και την Αμερική από τον 18^ο αιώνα και μετά. Σήμερα, ο μαζοχισμός βρίσκεται ανάμεσα στα όρια της αποδοχής και της καταδίκης, εμφανίζεται συχνά σε βιβλία ή ταινίες και φαίνεται να αποτελεί ακραία έκφραση ερωτισμού ατόμων με αυξημένη σεξουαλικότητα.

Τα διαγνωστικά κριτήρια για το σεξουαλικό μαζοχισμό είναι τα ακόλουθα: Α) Για περίοδο τουλάχιστον έξι μηνών το άτομο πρέπει να έχει επίμονες σεξουαλικές φαντασιώσεις, τάσεις ή συμπεριφορές που περιλαμβάνουν πράξεις, πραγματικές ή προσομοιωτικές, στις οποίες ταπεινώνεται, κακοποιείται, δένεται ή τον κάνουν να υποφέρει. Β) Οι σεξουαλικές φαντασιώσεις, τάσεις ή συμπεριφορές πρέπει να προκαλούν σημαντική κλινική δυσφορία ή διαταραχή στην κοινωνική, εργασιακή ή άλλη σημαντική περιοχή της λειτουργικότητας (Kaplan & Sadock, 2004).

Ο σεξουαλικός μαζοχισμός εμφανίζεται με ποικίλες μορφές. Αρχικά, μπορεί να εκφραστεί με μαζοχιστικές φαντασιώσεις που αναδύονται κατά τη διάρκεια της συνουσίας ή του αυνανισμού, χωρίς να μετουσιώνονται σε πράξη. Συνήθως, οι φαντασιώσεις αυτές αφορούν σε θέματα βιασμού και τα άτομα αντλούν ικανοποίηση με το να σκέφτονται ότι ακινητοποιούνται από άλλους και δε μπορούν να ξεφύγουν. Ένα άλλο ενδεχόμενο είναι ο πάσχων να πραγματοποιεί τις σεξουαλικές του παρορμήσεις πάνω στον εαυτό του, με το να δένεται, να τρυπιέται με καρφίτσες και να αυθυποβάλλεται σε ηλεκτροσόκ ή ακρωτηριασμό. Φυσικά, υπάρχουν και περιπτώσεις όπου τα άτομα επιθυμούν να ζήσουν με το σύντροφό τους τις διάφορες μαζοχιστικές φαντασιώσεις. Μπορεί, λοιπόν, να του ζητούν να ουρεί ή να αφοδεύει πάνω τους, να τους κακοποιεί λεκτικά και σωματικά, να τους αναγκάζει να φορούν πάνες, να τους συμπεριφέρεται σα να είναι βρέφη και άλλα. Όπως έχει φανεί, οι μαζοχιστικές

φαντασιώσεις πρωτοεμφανίζονται στην παιδική ηλικία, με το άτομο να τις κάνει πράξη πολύ αργότερα, στην ενήλικη ζωή του (Χριστοπούλου, 2008).

1.2 Ο μαζοχισμός όπως περιγράφεται στα γραπτά του Freud

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, ο von Krafft-Ebbing ήταν αυτός που χρησιμοποίησε για πρώτη φορά τον όρο «μαζοχισμός». Ο όρος αυτός παρουσιάστηκε συνδυαστικά με εκείνον του σαδισμού (σεξουαλική διέγερση που επιτυγχάνεται από την πρόκληση ψυχικού ή σωματικού πόνου σε ένα άλλο άτομο), με στόχο την περιγραφή μιας διαταραχής που φανερώνεται με δύο μορφές, μια ενεργητική και μια παθητική. Στις *«Τρεις μελέτες για τη θεωρία της σεξουαλικότητας»*, ο Freud (1991a) υποστηρίζει πως η ιδιαιτερότητα αυτής της διαστροφής έγκειται στο γεγονός ότι η ενεργητική και η παθητική της μορφή συνυπάρχουν κατά κανόνα στο ίδιο άτομο. Όπως ισχυρίστηκε, όποιος αισθάνεται ευχαρίστηση με το να προκαλεί στους άλλους πόνο στο πεδίο της σεξουαλικότητας, είναι επίσης ικανός να απολαμβάνει ως ηδονή τον πόνο, που αποκομίζει από τις σεξουαλικές του σχέσεις. Σύμφωνα με αυτό, ο σαδιστής είναι ταυτόχρονα και μαζοχιστής, μολονότι είτε η ενεργητική είτε η παθητική πλευρά της διαστροφής είναι σε αυτόν περισσότερο ανεπτυγμένη, χαρακτηρίζοντας την επικρατέστερη σεξουαλική του δραστηριότητα. Για τον Freud, ο μαζοχισμός απομακρύνεται περισσότερο από τον ομαλό σεξουαλικό στόχο, αφού δεν εμφανίζεται ποτέ πρωτογενώς, κάνοντάς μας να υποθέσουμε πως δεν αποτελεί τίποτε άλλο παρά ένα προϊόν μετασχηματισμού του σαδισμού. Αυτό που μπορούμε να διακρίνουμε, είναι ότι συχνά ο μαζοχισμός αντικατοπτρίζει μια συνέχεια του σαδισμού στραμμένη προς το ίδιο το άτομο, το οποίο τότε έρχεται να πάρει τη θέση του σεξουαλικού αντικειμένου.

Όσον αφορά στο μαζοχισμό, ο Freud (1991b) υποστήριξε επίσης ότι μπορούμε να τον παρατηρήσουμε με τρεις μορφές: σαν περιορισμό της σεξουαλικής διέγερσης, σαν έκφραση της θηλυκότητας και σαν κανόνα συμπεριφοράς της ζωής. Έτσι, μπορούμε να διακρίνουμε έναν ερωτογενή, ένα θηλυκό και έναν ηθικό μαζοχισμό. Ο πρώτος είναι αυτός που θεμελιώνει τις άλλες δύο μορφές και ο ηθικός μαζοχισμός είναι το ασυνείδητο αίσθημα ενοχής που βιώνει το άτομο. Σύμφωνα με τον Freud, ο μαζοχιστής θέλει να το μεταχειρίζονται σα μικρό, αβοήθητο και εξαρτημένο παιδί, ιδιαίτερα σαν κακό παιδί. Τέλος όπως αναφέρει, οι μαζοχιστικές φαντασιώσεις μεταφέρουν το άτομο σε μια χαρακτηριστική για τη θηλυκότητα κατάσταση. Σημαίνουν, δηλαδή, την υποβολή σε ευνουχισμό ή συνουσία καθώς και τη γέννα και αυτός ήταν και ο λόγος που ονόμασε την τρίτη μορφή μαζοχισμού, θηλυκό μαζοχισμό.

1.3 Μαζοχισμός και Baumeister: Ο μαζοχισμός ως «απόδραση» από τον εαυτό

Ο Baumeister στο άρθρο του «Masochism as Escape from Self», προτείνει μια νέα θεωρία για το μαζοχισμό. Βασιζόμενος στις αρχές της Self-Awareness Theory (Duval & Lalwani, 1999; Duval & Wicklund, 1971,1972; Hull & Levy, 1979; Phillips & Silvia, 2005; Silvia & Duval, 2001, Wicklund, 1975) και της Action Identification Theory (Vallacher & Wegner, 1987, 1989; Wegner et al., 1986) δομεί ένα θεωρητικό μοντέλο, που προσεγγίζει το μαζοχισμό σα μια προσπάθεια του ατόμου να αποδράσει από μια υψηλού επιπέδου αυτοεπίγνωση (Baumeister, 1988b).

Η αυτοεπίγνωση αυτή μπορεί κάτω από ορισμένες συνθήκες να γίνει πηγή άγχους και διαφόρων άσχημων συναισθημάτων, γεγονός που οδηγεί το άτομο στο να αναζητήσει έναν τρόπο διαφυγής. Πράγματι, το άτομο καλείται καθημερινά να έρθει αντιμέτωπο με ποικίλες και ιδιαίτερα στρεσογόνες καταστάσεις. Πρέπει όχι μόνο να πάρει

δύσκολες αποφάσεις για τη ζωή του και τους άλλους αλλά και να ανταπεξέλθει στις όποιες απορρίψεις, αποτυχίες και εμπόδια συναντά τόσο στην επαγγελματική όσο και στην κοινωνική και προσωπική του ζωή. Παράλληλα, πρέπει να έχει την ευθύνη των πράξεων και των επιλογών του, να διαθέτει μια υψηλή αυτοεκτίμηση και να κάνει ό,τι περνάει από το χέρι του για να διατηρεί μια θετική αυτοεικόνα. Ακόμα, οφείλει να είναι αυτόνομος και επιτυχημένος και να έχει τον απόλυτο έλεγχο σε ο,τιδήποτε συμβαίνει γύρω του. Όλα αυτά δημιουργούν μια αφόρητη πίεση στο άτομο και ο μαζοχισμός φαίνεται να αποτελεί έναν τρόπο απόδρασης από αυτήν (Baumeister, 1988a).

Ουσιαστικά, αυτό που κάνει ο μαζοχισμός είναι να καθιστά τα άτομα ικανά να στραφούν σε μια χαμηλού επιπέδου αυτοεπίγνωση και με αυτόν τον τρόπο να εξαλείψουν όλα τα άσχημα συναισθήματα, που η υψηλή αυτοεπίγνωση τους γεννά. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με δύο τρόπους: αφενός με το να τους δίνει τη δυνατότητα να στρέφουν την προσοχή τους στις σωματικές τους αισθήσεις και λειτουργίες και αφετέρου με το να τους επιτρέπει να δημιουργούν μια νέα, φανταστική ταυτότητα, τελείως διαφορετική από τη δική τους. Και στις δύο περιπτώσεις, η υψηλού επιπέδου αυτοεπίγνωση αντικαθίσταται από μια άλλη, κατώτερου επιπέδου. Τα κύρια χαρακτηριστικά του μαζοχισμού, δηλαδή ο πόνος, η απώλεια ελέγχου και ο εξευτελισμός, διευκολύνουν αυτήν τη διαδικασία (Baumeister, 1997).

Αρχικά, ο πόνος λειτουργεί σα ναρκωτικό, κάνοντας τα άτομα να ξεχνούν για λίγο τον κόσμο γύρω τους και να επικεντρώνονται στο άμεσο παρόν. Τους δίνει την ευκαιρία να αρνηθούν την πραγματική τους ταυτότητα και τα μετατρέπει σε ένα σώμα που νιώθει και πονά. Σύμφωνα με την Califia (2000, σελ. 164): «Ένα μαστίγιο είναι ένας πολύ καλός τρόπος να κάνεις κάποιον να επικεντρωθεί στο εδώ και το τώρα. Τα άτομα δε μπορούν να πάρουν το βλέμμα τους από πάνω του και δε μπορούν να σκεφτούν τίποτε άλλο». Φυσικά, αυτά μπορεί να αναζητούν τον πόνο, ωστόσο αποφεύγουν με

κάθε δυνατό τρόπο τον τραυματισμό. Πράγματι, ποικίλες έρευνες έχουν δείξει πως οι κυριαρχικοί σύντροφοι τείνουν να είναι πολύ προσεκτικοί κατά τη διάρκεια των σεξουαλικών τους πρακτικών και άτομα που τραυμάτισαν κάποιον στο σεξ, τείνουν να αποφεύγονται από άλλους πιθανούς συντρόφους (Kamel, 1980). Αυτά, σε συνδυασμό με την ύπαρξη πολλών εγχειριδίων καθώς και εργαστηρίων με στόχο τη σωστή εκμάθηση των διαφόρων πρακτικών -ώστε να διασφαλίζεται η ασφάλεια των συντρόφων- τονίζουν την επιθυμία των ατόμων να μένουν μακριά από κάθε πιθανό τραυματισμό. Όλα τα παραπάνω συνιστούν μέγιστη απόδειξη πως ο μαζοχισμός δεν είναι άλλη μια αυτοβλαπτική συμπεριφορά, την οποία εμφανίζουν τα άτομα. Ο Baumeister υποστηρίζει πως πολλά φαινόμενα έχουν σαν απώτερο στόχο τη δραπέτευση από μια αυτοεπίγνωση που γίνεται απειλητική, με τα υπερφαγικά επεισόδια (Baumeister & Heatherton, 1991), το αλκοόλ (Hull, 1981; Hull & Young, 1983), το κάπνισμα (Liebling, Seiler & Shaver, 1974; Wicklund, 1975), τα ναρκωτικά (Baumeister & Scher, 1988) και τις απόπειρες αυτοκτονίας (Baumeister, 1990) να αποτελούν ορισμένα μόνο χαρακτηριστικά παραδείγματα. Αυτό που διαφοροποιεί τις εκδηλώσεις αυτές από το μαζοχισμό, είναι πως ο τελευταίος δε φαίνεται να αποσκοπεί σε καμία περίπτωση στην πρόκληση βλάβης στον εαυτό.

Το δεύτερο χαρακτηριστικό στοιχείο του μαζοχισμού είναι η απώλεια ελέγχου. Πολλοί μαζοχιστές αναφέρουν εμπειρίες δεσίματος με σχοινιά, αλυσίδες ή χειροπέδες, χρήση φίμωτρου, δέσιμο ματιών και άλλα. Όλα αυτά περιορίζουν την πρωτοβουλία και την ελευθερία κινήσεων και τους καθιστούν αβοήθητους και παθητικούς συμμετέχοντες στις δραστηριότητες εκείνες, που επιλέγει ο κυριαρχικός σύντροφος. Σε αντίθεση με το πώς ορίζει η κοινωνία να είναι στον προσωπικό ή επαγγελματικό τους τομέα, τα άτομα που στρέφονται στο μαζοχισμό, αφήνονται έστω και προσωρινά στα χέρια του άλλου, προσφέροντάς του τη δυνατότητα να παίρνει αυτός όλες τις αποφάσεις, να έχει

αυτός τον απόλυτο έλεγχο. Από την στιγμή που τα άτομα δεν έχουν λόγο στις διάφορες σεξουαλικές πρακτικές, δε μπορούν να βιώσουν και τα συναισθήματα ενοχής ή σύγκρουσης, που σχετίζονται με αυτές τις δραστηριότητες. Τους δίνεται, λοιπόν, η ευκαιρία να είναι σεξουαλικά, χωρίς να έχουν την ευθύνη των σεξουαλικών τους συναισθημάτων. Τα άτομα στερούνται μια βασική πτυχή του εαυτού τους, την ικανότητα να ασκούν τον έλεγχο και να είναι υπεύθυνα για τις επιλογές τους. Έτσι, προωθείται η υιοθέτηση μιας χαμηλής αυτοεπίγνωσης, μέσω της επικέντρωσης της προσοχής τους στην ευαλωτότητα και αδυναμία τους να έχουν άποψη σε ό,τι διαδραματίζεται.

Τέλος, η ταπείνωση και ο εξευτελισμός καθιστούν για άλλη μια φορά τα άτομα ικανά να αρνηθούν την ταυτότητά τους, μετατρέποντάς τα σε ένα κτήμα του αφέντη τους, σε έναν σκλάβο που δεν έχει την ευθύνη των πράξεων του, αφού το μόνο που κάνει είναι να ακολουθεί τις διάφορες εντολές του Κυρίου του. Η υιοθέτηση του τίτλου «σκλάβος» από πολλούς μαζοχιστές αντικατοπτρίζει ακριβώς αυτή τη διαδικασία άρνησης της συνηθισμένης τους ταυτότητας. Το έμφυτο και θεμελιώδες νόημα της δουλείας είναι η απώλεια όλων εκείνων των χαρακτηριστικών ιδιοτήτων που καθιστούν κάποιον ξεχωριστή οντότητα. Επομένως, όταν τα άτομα αυτοπροσδιορίζονται με αυτόν τον τρόπο, καθίσταται για αυτά αδύνατη η διατήρηση τόσο της αξιοπρέπειας όσο και της ταυτότητάς τους. Όπως και στην περίπτωση του πόνου και της απώλειας ελέγχου, έτσι και σε αυτήν της ταπείνωσης και του εξευτελισμού, η υψηλή αυτοεπίγνωση δίνει τη θέση της σε μια άλλη, χαμηλότερη. Αυτό καθίσταται εφικτό μέσω της ντροπής που νιώθουν τα άτομα, όταν εξευτελίζονται, γεγονός που τα αναγκάζει να στρέφουν την προσοχή τους αποκλειστικά και μόνο στη δυσχερή θέση, στην οποία βρίσκονται. Η χρήση καθρεφτών ή θεατών κατά τη διάρκεια των σεξουαλικών δραστηριοτήτων

εντείνει αυτό το αίσθημα της ντροπής και της ταπείνωσης, γι' αυτό και η παρουσία τους είναι ένα σύνθητες φαινόμενο στις διάφορες σαδομαζοχιστικές πρακτικές.

Όπως ειπώθηκε και προηγουμένως, τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα του μαζοχισμού διευκολύνουν τη διαδικασία αντικατάστασης της υψηλού επιπέδου αυτοεπίγνωσης από μια άλλη, κατώτερου επιπέδου. Από την στιγμή που κάτι τέτοιο επιτευχθεί, είναι δυνατή η ανάδυση μιας νέας ταυτότητας, γεγονός που αποτελεί το επόμενο βήμα στην προσπάθεια απόδρασης των ατόμων από τον εαυτό τους. Πράγματι, οι μαζοχιστές δε φαίνεται να ποθούν τίποτα περισσότερο από την υιοθέτηση μιας νέας ταυτότητας, αυτής του σεξουαλικού σκλάβου. Αυτό εκδηλώνεται έντονα μέσα από την ανάγκη τους να υπάρχει κοινό κατά τη διάρκεια των διαφόρων σεξουαλικών τους πρακτικών. Γενικότερα, η απόκτηση μιας ταυτότητας απαιτεί κοινωνική πραγματικότητα, δηλαδή την αναγνώριση της όλης διαδικασίας από κάποιον τρίτο (Gollwitzer, 1986). Αυτός είναι ένας ακόμα λόγος για τον οποίο οι μαζοχιστές επιθυμούν θεατές, για να είναι σε θέση να δείξουν σε κάποιον τη νέα τους ταυτότητα και με αυτόν τον τρόπο να την κάνουν έστω και για λίγο κομμάτι της πραγματικότητάς τους. Φυσικά, επιθυμούν πρόσωπα που δεν ανήκουν στο φιλικό, οικογενειακό ή επαγγελματικό τους περιβάλλον, προτίμηση που αντανακλά την προσπάθειά τους να αποκλείσουν από τις διάφορες σεξουαλικές τους δραστηριότητες το γνώριμο κοινωνικό περίγυρο. Η υιοθέτηση μιας νέας ταυτότητας ενισχύεται και επιβεβαιώνεται από την παρουσία μαρτύρων αλλά μάρτυρες που υπενθυμίζουν σε κάποιον τη φυσιολογική, καθημερινή του ταυτότητα, ενδέχεται να παρεμποδίσουν τη διαδικασία εναλλαγής της. Ουσιαστικά, αυτό που λαμβάνει χώρα είναι η αφαίρεση από μια συνηθισμένη ταυτότητα όλης της κοινωνικής της στήριξης και η αντικατάστασή της από άλλη, που απευθύνεται αποκλειστικά και μόνο στη νέα ταυτότητα που πρόκειται να υιοθετηθεί.

Γιατί όμως τα άτομα στρέφονται στο μαζοχισμό σαν έναν τρόπο απόδρασης από τον εαυτό και δεν υιοθετούν άλλα μοτίβα συμπεριφοράς; Καθοριστική στο σημείο αυτό φαίνεται να είναι η σχέση που έχει ο μαζοχισμός τόσο με τη σεξουαλικότητα όσο και με την αυτοεπίγνωση. Σύμφωνα με έρευνες, η υπέρτατη σεξουαλική απόλαυση βιώνεται μόνο όταν κάποιος σταματά να αντιλαμβάνεται τον εαυτό του σαν έναν ξέχωρο, αυτόνομο οργανισμό και εγκαταλείπει την προσπάθεια διατήρησης της αυτοεκτίμησής του. Όταν το άτομο προσεγγίζει το σεξ σα μια παράσταση ή κατάκτηση και μεταμορφώνεται σε έναν απαιτητικό και επικριτικό «θεατή» των σεξουαλικών του αποκρίσεων, τότε αυξάνονται οι πιθανότητες να εμφανιστούν σεξουαλικές δυσλειτουργίες. Από την στιγμή που μια ενδεχόμενη επικριτική αυτό-αξιολόγηση οδηγεί σε σεξουαλική δυσλειτουργία, τότε είναι εφικτό ο μαζοχισμός να μπορεί να ενισχύσει τη σεξουαλική διέγερση και δραστηριότητα, αφού καθιστά αδύνατη τη διατήρηση μιας υψηλής αυτοεπίγνωσης. Σύμφωνα με τον Baumeister (1997), οι τεχνικές που περιγράφουν οι Masters & Johnson (1970) για τη θεραπεία των σεξουαλικών δυσλειτουργιών, εμφανίζουν ποικίλα κοινά με το μαζοχισμό στοιχεία, όπως για παράδειγμα την έμφαση που δίνεται στη σεξουαλική απομόνωση και τις σωματικές αισθήσεις, την επικέντρωση στο ζευγάρι ως σύνολο και όχι στο κάθε άτομο μεμονωμένα και την οδηγία προς τους συντρόφους να υιοθετούν ένα παθητικό ρόλο κατά τη διάρκεια του σεξ και να ζητούν άδεια για να προβαίνουν στις διάφορες σεξουαλικές πρακτικές. Αυτό μας κάνει να υποθέσουμε πως μάλλον ο μαζοχισμός έχει τη δυνατότητα να αυξάνει την σεξουαλική διέγερση και γι' αυτό φαντάζει ελκυστικός στα άτομα. Αν αυτές οι θεραπευτικές πρακτικές ενισχύουν αποτελεσματικά τις σεξουαλικές αποκρίσεις ατόμων που χαρακτηρίζονται από σεξουαλικές ανεπάρκειες, άτομα με φυσιολογικές σεξουαλικές αποκρίσεις θα βιώνουν ιδιαίτερα δυνατές και ευχάριστες αντιδράσεις σαν αποτέλεσμα των μαζοχιστικών τους πρακτικών. Φυσικά,

η ενίσχυση αυτή επιτυγχάνεται και με άλλους τρόπους, όπως με τη σωματική εγγύτητα με έναν σύντροφο απουσία ρούχων, τα προκαταρκτικά παιχνίδια, την επίδραση που έχουν στο σώμα οι διάφορες σαδομαζοχιστικές πρακτικές (ευαισθησία περιοχής και κοκκίνισμα μετά από ένα ράπισμα) και άλλα. Όπως γίνεται έκδηλο, η μεγαλύτερη συνεισφορά των μαζοχιστικών δραστηριοτήτων στη σεξουαλική απόλαυση είναι η απόδραση από την αυτοεπίγνωση (Baumeister, 1988a).

Όλα τα παραπάνω φανερώνουν πως ο Baumeister επιχειρεί να προσεγγίσει το μαζοχισμό με έναν τρόπο, που διαφέρει εντελώς από προηγούμενες θεωρήσεις του. Ενώ στο παρελθόν οι μαζοχιστικές σεξουαλικές πρακτικές γίνονταν αντιληπτές ως κάτι παθολογικό και περιγράφονταν κυρίως με τις έννοιες «Διαστροφές», «Ψυχοσεξουαλικές Διαταραχές» και άλλα, ο Baumeister προτείνει να τις προσεγγίσουμε μέσα από μια εντελώς διαφορετική σκοπιά. Όπως ισχυρίζεται, το αν κάποιος θεωρήσει το μαζοχιστικό σεξ σαν ένδειξη ψυχοπαθολογίας, εξαρτάται από το αν αντιλαμβάνεται τις σεξουαλικές πρακτικές αυτές καθαυτές σαν σύμπτωμα. Αν επικεντρωθεί σε αυτό, τότε είναι λογικό επόμενο να πιστέψει πως τα άτομα που υιοθετούν τέτοιες συμπεριφορές και τάσεις κατά την σεξουαλική επαφή είναι άρρωστα. Από την άλλη, αν κάποιος εξετάσει ολόκληρο το εύρος της λειτουργικότητας τους, τότε θα δει πως στην πλειοψηφία τους τα άτομα αυτά φαίνονται φυσιολογικά και υγιή, με θετικά χαρακτηριστικά προσωπικότητας, μεγαλύτερη αυτονομία στις διαπροσωπικές τους σχέσεις και μικρότερη ευαισθησία στην απόρριψη ενώ τείνουν να δηλώνουν μεγαλύτερα ποσοστά ευημερίας σε σχέση με μη μαζοχιστές (Wismeijer & Assen, 2013). Ακόμα, διαθέτουν μεγαλύτερο ετήσιο εισόδημα και ανώτερο εκπαιδευτικό επίπεδο (Moser & Levitt, 1987; Pascoal et al. 2015; Sandnabba et al., 2002, Spengler, 1977), επιτυχημένη κοινωνική και επαγγελματική ζωή, περισσότερους ερωτικούς συντρόφους (Cross & Matheson, 2006) και δεν εμφανίζουν

συναισθηματικές δυσκολίες και συμπεριφορικά και σεξουαλικά προβλήματα (Richters et al., 2008). Η διαπίστωση ότι από τη μία το υλικό που υπάρχει για το μαζοχισμό προέρχεται κυρίως από κλινικά περιστατικά και από την άλλη, η εμφάνιση του φαινομένου και σε μη ψυχικά πάσχοντες ανθρώπους, αντικατοπτρίζει τη μεγάλη αξία του μοντέλου του Baumeister, μοντέλο που επιχειρεί να ερμηνεύσει το μαζοχισμό χωρίς να κάνει χρήση των όρων της ψυχοπαθολογίας και του παραλόγου.

Φυσικά, πέρα από την συσχέτιση του μαζοχισμού με την ψυχοπαθολογία, ο Baumeister επιχειρεί να καταρρίψει και την άποψη περί πρωτοκαθεδρίας του σαδισμού. Όπως τονίζει, ποικίλες έρευνες έχουν φανερώσει πως ο μαζοχισμός είναι πολύ πιο σύνηθες φαινόμενο από το σαδισμό και πως τα περισσότερα άτομα τέτοιων πρακτικών ξεκινούν αρχικά με το ρόλο του υποτακτικού, τον οποίο στη συνέχεια εναλλάσσουν με αυτόν του κυριαρχικού (Ernulf & Innala, 1995). Συνεπώς, τα δύο αυτά ευρήματα υποστηρίζουν την υπόθεση ότι μάλλον ο μαζοχισμός εμφανίζεται πρώτος, με το σαδισμό να ακολουθεί και να αποτελεί μια ίσως δευτερεύουσα σεξουαλική εκδήλωση.

Καταλήγοντας, θα πρέπει να ειπωθεί πως ο μαζοχισμός συνιστά ένα μεγάλο παράδοξο. Αρχικά, οι περισσότερες θεωρίες μοιράζονται το αξίωμα ότι ο εαυτός αναπτύσσεται αφενός για να διευκολύνει την αναζήτηση του οργανισμού για ευτυχία και αφετέρου για να βοηθήσει τα άτομα να αποφύγουν κάθε πιθανή πηγή δυστυχίας. Για να επιτευχθούν αυτά τα δύο, ο εαυτός είναι προσανατολισμένος προς μια συνεχόμενη προσπάθεια να ασκήσει έλεγχο στο περιβάλλον του. Παράλληλα με αυτό, επιδιώκει να διατηρεί μια θετική αυτοεικόνα και να γίνεται αντιληπτός τόσο από τον ίδιο όσο και από τους άλλους γύρω του με ευνοϊκούς όρους. Ακριβώς εδώ, λοιπόν, έγκειται το μεγάλο παράδοξο του μαζοχισμού. Εκεί που ο εαυτός αποφεύγει τον πόνο, ο μαζοχιστής τον επιζητά. Εκεί που ο εαυτός μάχεται για να αποκτήσει τον έλεγχο, ο μαζοχιστής τον εγκαταλείπει. Εκεί που ο εαυτός αναζητά τη διατήρηση και αύξηση της

αυτοεκτίμησης, ο μαζοχιστής επιλέγει την ταπείνωση. Όλα αυτά αναδεικνύουν την πολύπλοκη φύση του φαινομένου. Συνοψίζοντας, αυτό που θα μπορούσαμε να πούμε είναι πως ο μαζοχισμός αντιπροσωπεύει μια συστηματική προσπάθεια του ατόμου να εξαλειφθούν προσωρινά όλα τα βασικά χαρακτηριστικά γνωρίσματα του εαυτού, ο εαυτός σαν ενεργός δράστης που οδηγείται σε επιλογές και παίρνει πρωτοβουλίες και ο εαυτός σα μια έννοια με αξιολογικό χαρακτήρα.

1.4 Action Identification Theory και Self-Awareness Theory

Ο Baumeister για να αναπτύξει το μοντέλο του για το μαζοχισμό, στηρίζεται στις αρχές δύο θεωριών, της Action Identification Theory και της Self-Awareness Theory. Σύμφωνα με την Action Identification Theory των Vallacher και Wegner (Vallacher & Wegner, 1987, 1989; Wegner et al., 1986), η ίδια πράξη μπορεί να γίνει αντιληπτή με πολλούς τρόπους, ανάλογα με το επίπεδο αφαίρεσης και νοηματοδότησής της. Τα υψηλά επίπεδα αφαίρεσης και νοηματοδότησης περιλαμβάνουν έντονα συμβολικά στοιχεία, μαζί με μια προοπτική της πράξης μέσα στο χρόνο (για παράδειγμα: προσπάθεια επίτευξης επαγγελματικών στόχων). Αντίθετα, τα χαμηλά επίπεδα συνίστανται από επικέντρωση της προσοχής στο εδώ και το τώρα τόσο χρονικά όσο και σωματικά (για παράδειγμα: κίνηση μυών). Στην πρώτη περίπτωση, το άτομο επεξεργάζεται τους λόγους πίσω από την εκτέλεση μιας πράξης καθώς και τις συνέπειες που θα επιφέρει η ενδεχόμενη πραγματοποίησής της ενώ στη δεύτερη, η βάση δίνεται κυρίως στον τρόπο με τον οποίο αυτή εκτελείται. Οι Vallacher και Wegner τονίζουν πως οι άνθρωποι προτιμούν οι πράξεις τους να γίνονται αντικείμενο αναγνώρισης σε ένα υψηλό επίπεδο αφαίρεσης και νοηματοδότησης. Ωστόσο, το άγχος και ο φόβος της αποτυχίας συχνά τους οδηγεί στο να καταφεύγουν σε μια κατώτερου επιπέδου αναγνώριση, με στόχο την αποφυγή ποικίλων άσχημων συναισθημάτων.

Αυτή η εναλλαγή στη νοηματοδότηση μιας πράξης συνοδεύεται αρχικά από στροφή προς ένα χαμηλότερο επίπεδο και στην συνέχεια, από προσφυγή σε ένα νέο, διαφορετικό και υψηλότερο επίπεδο αναγνώρισης.

Όσον αφορά στην Self-Awareness Theory (Duval & Lalwani, 1999; Duval & Wicklund, 1971, 1972; Hull & Levy, 1979; Phillips & Silvia, 2005; Silvia & Duval, 2001, Wicklund, 1975), μπορεί κανείς να αντιλαμβάνεται τον εαυτό του μέσω διαφορετικών επιπέδων ανάλυσης, που κυμαίνονται από μια υψηλού επιπέδου αυτοεπίγνωση έως μια άλλη, κατώτερου επιπέδου. Η πρώτη είναι αφαιρετική και χαρακτηρίζεται από χρονική συνέχεια, ενώ η δεύτερη έχει πιο άμεση και στοχευμένη στο παρόν φύση. Γενικότερα, ο φόβος των ατόμων να αποτύχουν σε διάφορους τομείς της καθημερινότητάς τους, τους οδηγεί συχνά στην υιοθέτηση μιας χαμηλού επιπέδου αυτοεπίγνωσης. Όταν οι άνθρωποι στρέφουν την προσοχή τους στον εαυτό τους, αναλύουν τη θέση τους συγκριτικά με ποικίλα χαρακτηριστικά γνωρίσματα που είτε οι ίδιοι είτε το περιβάλλον τους εκτιμά πως θα έπρεπε να διαθέτουν. Στην περίπτωση που εντοπίσουν ασυμφωνίες μεταξύ των ιδανικών ιδιοτήτων και αυτών που στην πραγματικότητα κατέχουν, έρχονται αντιμέτωποι με διάφορα αρνητικά συναισθήματα. Τότε, τα άτομα προβαίνουν σε μια σκληρή αυτοκριτική και προσπαθούν είτε να μειώσουν τις ασυμφωνίες είτε να αποφύγουν τις καταστάσεις εκείνες, που στο επίκεντρο έρχεται ο εαυτός και οι υποτιθέμενες ελλείψεις του.

Συνδυάζοντας τις δύο αυτές θεωρίες, μπορούμε να ισχυριστούμε πως η συνηθισμένη ταυτότητα κάποιου χαρακτηρίζεται από μια υψηλού επιπέδου αυτοεπίγνωση, που περιλαμβάνει μια ευρεία προοπτική των δραστηριοτήτων του μέσα στο χρόνο. Το άτομο αντιλαμβάνεται τον εαυτό του σαν κάποιον που εμπλέκεται σε ποικίλα έργα και σχέσεις, με πολλαπλές φιλοδοξίες, στόχους, υποχρεώσεις και άλλα. Αυτή η αντίληψη επεκτείνεται τόσο στο παρελθόν όσο και στο μέλλον και είναι συμβολική και

ερμηνευτική. Ωστόσο, είναι εφικτό να έχει κανείς επίγνωση του εαυτού του σε ένα χαμηλότερο επίπεδο και να γίνεται αντιληπτός μόνο σαν ένα σώμα που βιώνει αισθήσεις και κινήσεις. Στην προκειμένη περίπτωση, η προσοχή επικεντρώνεται στο άμεσο παρόν, η συμβολική ερμηνεία καταστρέφεται και δεν εμφανίζεται κάποια ξεκάθαρη σύνδεση με το παρελθόν και το μέλλον. Αυτή η χαμηλού επιπέδου έμφαση σε κινήσεις και αισθήσεις καθίσταται μια ελκυστική απόδραση από συναισθήματα αποστροφής καθώς και από την αυτοεπίγνωση μη επιθυμητών χαρακτηριστικών της προσωπικότητας.

1.5 Η έννοια της Πολυπλοκότητας Εαυτού

Η πολυπλοκότητα εαυτού αναφέρεται στις πλευρές της έννοιας εαυτού ενός ατόμου καθώς και τα χαρακτηριστικά εκείνα γνωρίσματα που τις συγκροτούν. Τα άτομα μπορεί να εμφανίζουν είτε υψηλή είτε χαμηλή πολυπλοκότητα, γεγονός που εξαρτάται αφενός από τον αριθμό των όψεων του εαυτού τους και αφετέρου από τη μοναδικότητα ή όχι των γνωρισμάτων κάθε όψης. Σύμφωνα με την Linville (1985), άτομα με υψηλή πολυπλοκότητα εμφανίζουν πολλά διαφορετικά χαρακτηριστικά και ποικίλες όψεις εαυτού. Αντίθετα, άτομα με χαμηλή πολυπλοκότητα διαθέτουν λίγες όψεις, οι οποίες μοιράζονται κοινά μεταξύ τους γνωρίσματα και, έτσι, αλληλεπικαλύπτονται. Τόσο η υψηλή όσο και η χαμηλή πολυπλοκότητα επιφέρουν ποικίλες θετικές και αρνητικές συνέπειες, η επίδραση των οποίων φαίνεται να είναι εντονότερη σε εκείνους που διαθέτουν τη δεύτερη.

1.6 Η Υπόθεση της Διάχυσης

Όπως έχει φανεί, άτομα με χαμηλή πολυπλοκότητα τείνουν να βιώνουν πολύ πιο έντονα ο,τιδήποτε συμβαίνει γύρω τους, φαινόμενο που οφείλεται ακριβώς σε αυτήν την αλληλεπικάλυψη των πλευρών του εαυτού τους. Πρόκειται για την Υπόθεση της Διάχυσης (Spillover Amplification Hypothesis), η οποία υποστηρίζει πως εξαιτίας αυτής της αλληλεπικάλυψης, ο αντίκτυπος των θετικών ή αρνητικών γεγονότων που αφορούν τη μια όψη, διαχέεται και στις υπόλοιπες. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα να επηρεάζεται ολόκληρη η έννοια του εαυτού ενός ατόμου ή αλλιώς ένα πολύ μεγάλο μέρος της. Φυσικά, η διάχυση αυτή δεν εντοπίζεται σε περιπτώσεις υψηλής πολυπλοκότητας, αφού οι πλευρές εαυτού δε διαπλέκονται, εμφανίζουν διαφορετικά μεταξύ τους γνωρίσματα και, συνεπώς, δεν αλληλοεπηρεάζονται.

1.7 Συνέπειες της Πολυπλοκότητας Εαυτού και της Υπόθεσης της Διάχυσης

Πέρα από τη διάχυση του αντίκτυπου διαφόρων γεγονότων σε ποικίλες πλευρές του εαυτού, οι υψηλά εμπλεκόμενες όψεις φαίνεται να προκαλούν άλλη μια πολύ σημαντική επίπτωση. Καθιστούν δύσκολη τη διανοητική ρύθμιση, γεγονός που οδηγεί τα άτομα στο να δυσκολεύονται να βγάλουν συμβάντα από το μυαλό τους, αυξάνοντας με αυτόν τον τρόπο τις πιθανότητες ενός περιστατικού να παραμείνει στη μνήμη. Ουσιαστικά, οι προσπάθειες τους να αγνοήσουν σκέψεις σχετικά με ένα συγκεκριμένο εαυτό αποτυγχάνουν, γιατί οι λίγες όψεις μοιράζονται κοινές μεταξύ τους διαδρομές και έτσι η ενεργοποίηση της μίας οδηγεί αυτόματα και στην ενεργοποίηση της άλλης.

Από την στιγμή που η χαμηλή πολυπλοκότητα εντείνει την επίδραση διαφόρων γεγονότων, η ύπαρξή της θα επιφέρει ευνοϊκότερα αποτελέσματα σε άτομα που τείνουν να βιώνουν θετικά συμβάντα και δυσμενέστερα αποτελέσματα σε εκείνους που

έρχονται αντιμέτωποι με αρνητικά. Στην περίπτωση των τελευταίων, θετικότερα αποτελέσματα θα εμφανίζονται υπό την παρουσία υψηλής πολυπλοκότητας, αφού αυτή θωρακίζει καλύτερα το άτομο, εμποδίζοντας την εξάπλωσή του αρνητικού αντίκτυπου ενός γεγονότος στις άλλες πλευρές του εαυτού. Έρευνες που εξετάζουν την σχέση μεταξύ ευημερίας και θετικών παραγόντων, όπως είναι τα θετικά χαρακτηριστικά προσωπικότητας και η καλή κοινωνική στήριξη, δείχνουν πως η πολυπλοκότητα εαυτού αποτελεί βασική ρυθμιστική μεταβλητή. Αυτό σημαίνει πως άτομα με καλή κοινωνική στήριξη και θετικά χαρακτηριστικά προσωπικότητας (συγκαταβατικότητα, ευσυνειδησία, δεκτικότητα στην εμπειρία) βιώνουν υψηλότερα ποσοστά ευημερίας, ιδιαίτερα μάλιστα όταν διαθέτουν χαμηλή πολυπλοκότητα εαυτού. Αντίθετα, στην σχέση μεταξύ ευημερίας και πολλών αρνητικών γεγονότων ζωής δε συναντάται το ίδιο μοτίβο. Με άλλα λόγια, άτομα που έχουν ζήσει πολλά αρνητικά γεγονότα και διαθέτουν χαμηλή πολυπλοκότητα, αναφέρουν σημαντικά χαμηλότερα ποσοστά ευημερίας (McConnell et al., 2009).

Εκτός από την σχέση της πολυπλοκότητας εαυτού με τα διάφορα θετικά ή αρνητικά γεγονότα ζωής, έχει εξεταστεί και η επίδραση της στις στρατηγικές που ακολουθούν τα άτομα για να διαχειριστούν την αρνητική ανατροφοδότηση. Αυτό που έχει φανεί είναι, πως όταν αυτά έρχονται αντιμέτωπα με γεγονότα που πρόκειται να έχουν αρνητικές συνέπειες για τον εαυτό τους, τείνουν να αποφεύγουν τα πράγματα εκείνα που τους χαρίζουν αυτοεπίγνωση. Κάτω από άσχημες συνθήκες, η γνώση για τον εαυτό μπορεί να γίνει ιδιαίτερα δυσάρεστη, γεγονός που τα οδηγεί στο να την αρνούνται. Σύμφωνα με τους Baumeister και Dixon (1991), η επιθυμία αυτή εκδηλώνεται εντονότερα σε άτομα με χαμηλή πολυπλοκότητα εαυτού, αφού σε αυτά η αρνητική ανατροφοδότηση έχει ισχυρότερη επίδραση και θεωρείται περισσότερο απειλητική. Τα άτομα αυτά εμφανίζουν μεγαλύτερα κίνητρα απόδρασης από την αυτοεπίγνωσή τους,

σε αντίθεση με εκείνους που διαθέτουν υψηλή πολυπλοκότητα και επιλέγουν άλλες στρατηγικές διαχείρισης του αρνητικού αντίκτυπου ενός συμβάντος.

Όλα τα παραπάνω εμπλουτίζουν την σύνθεση του μοντέλου του Baumeister για το μαζοχισμό και συντελούν στη δημιουργία ενός γενικευμένου μοντέλου για την απόδραση από τον εαυτό, που υποθέτουμε ότι υποκινείται από διαφορετικούς μηχανισμούς στην περίπτωση του γενικού και του ειδικού πληθυσμού και οδηγεί στην υιοθέτηση διαφορετικών αποκρίσεων από πλευράς τους.

2 Έρευνα

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, ο Baumeister προσεγγίζει το μαζοχισμό σαν ένα μέσο απόδρασης του ατόμου από τα υψηλά επίπεδα αυτοεπίγνωσης του. Σύμφωνα με τον ίδιο, άτομα με χαμηλή πολυπλοκότητα εαυτού εμφανίζουν μεγαλύτερη επιθυμία δραπέτευσης, επομένως, θα είχε ιδιαίτερο ενδιαφέρον να ερευνήσουμε την σχέση μεταξύ μαζοχισμού και πολυπλοκότητας εαυτού. Ουσιαστικά, αυτό που θέλουμε να εντοπίσουμε είναι το επίπεδο εκείνο της πολυπλοκότητας εαυτού, που πυροδοτεί αυτή τη διαδικασία απόδρασης από μια αυτοεπίγνωση που γίνεται αποστροφική.

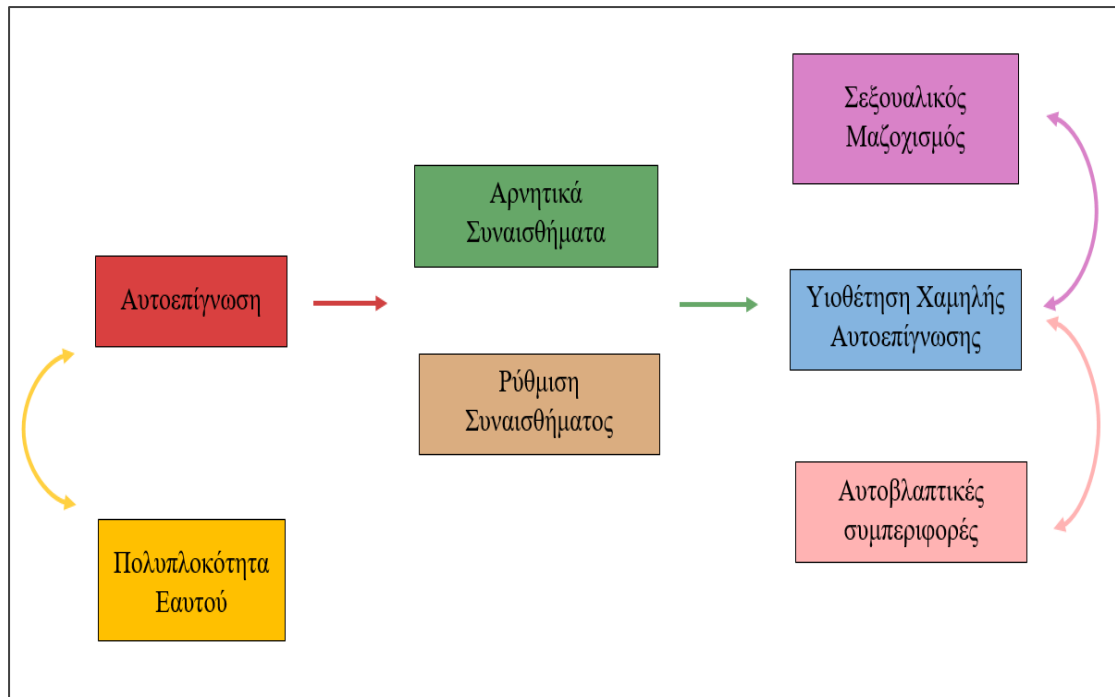
Από τη βιβλιογραφία, μπορούμε να οδηγηθούμε σε δύο αντικρουόμενες μεταξύ τους υποθέσεις. Αρχικά, από την στιγμή που άτομα με περιορισμένες όψεις εαυτού εμφανίζουν μεγαλύτερες τάσεις διαφυγής και από την στιγμή που ο μαζοχισμός έχει ως στόχο ακριβώς αυτό, άτομα με μαζοχιστικές συμπεριφορές και παρορμήσεις κατά την σεξουαλική επαφή θα χαρακτηρίζονται από χαμηλή πολυπλοκότητα εαυτού. Αν διέθεταν υψηλή, δε θα επηρεάζονταν τόσο από τα διάφορα αρνητικά γεγονότα, δε θα ένιωθαν τόσο έντονα την επιθυμία να αποδράσουν από μια απειλητική αυτοεπίγνωση και δε θα στρέφονταν σε μαζοχιστικές πρακτικές (Υπόθεση 1). Από την άλλη, θα μπορούσε να υποστηριχθεί και ακριβώς το αντίθετο, ότι δηλαδή τα άτομα αυτά εμφανίζουν υψηλή πολυπλοκότητα, αφού οι πιο περίπλοκοι εαυτοί είναι εκείνοι που γεννούν το περισσότερο βάρος, αυξάνοντας τα κίνητρα των ατόμων για απόδραση (Υπόθεση 2).

Πέραν από αυτές, είναι δυνατή και η διατύπωση ορισμένων ακόμα υποθέσεων. Όπως έχουν δείξει ποικίλες έρευνες, οι μαζοχιστές τείνουν να διαθέτουν ανώτερο

εκπαιδευτικό επίπεδο, εύρημα το οποίο αναμένεται πως θα αναπαραχθεί και στην παρούσα έρευνα (Υπόθεση 3). Μια ακόμα υπόθεση έγκειται στη διαπίστωση ότι τόσο ο μαζοχισμός όσο και διάφορες αυτοβλαπτικές συμπεριφορές έχουν σαν στόχο την απόδραση από μια αυτοεπίγνωση που γίνεται απειλητική. Ορισμένα παραδείγματα τέτοιων εκδηλώσεων είναι η χρήση αλκοόλ και ουσιών, το κάπνισμα, τα υπερφαγικά επεισόδια και άλλα και αυτό που τις διαφοροποιεί από το μαζοχισμό, είναι πως ο τελευταίος δε φαίνεται να αποσκοπεί σε καμία περίπτωση στην πρόκληση βλάβης στον εαυτό. Από την στιγμή που οι μαζοχιστές επιλέγουν την συγκεκριμένη μορφή διαφυγής από τον εαυτό τους, δε θα εκδηλώνουν αυτοβλαπτικές συμπεριφορές (Υπόθεση 4). Αντίθετα, εκείνοι που δεν στρέφονται στο μαζοχισμό, θα παρουσιάζουν μεγαλύτερα ποσοστά εμφάνισης αυτοβλαπτικών συμπεριφορών σε μια προσπάθεια απόδρασης από την αυτοεπίγνωση τους (Υπόθεση 5).

Οι περισσότερες από τις παραπάνω υποθέσεις αποτυπώνονται στο μοντέλο που πρόκειται να εξετασθεί, το οποίο αναπαρίστανται εννοιολογικά στο σχήμα που ακολουθεί (Δείτε Σχήμα 1).

Σχήμα 1: Το προτεινόμενο προς έλεγχο μοντέλο.

Στο συγκεκριμένο κομμάτι της παρούσας εργασίας, δηλαδή το ερευνητικό μέρος, πρόκειται να ελεγχθεί το κατά πόσο τα δεδομένα που συλλέχθηκαν από το δείγμα, επιβεβαιώνουν το συγκεκριμένο μοντέλο. Όπως διακρίνεται στο σχήμα, το μοντέλο προβλέπει μια αμφίδρομη σχέση μεταξύ της αυτοεπίγνωσης και της πολυπλοκότητας εαυτού (η αυτοεπίγνωση επιδρά στην πολυπλοκότητα εαυτού και αυτή με την σειρά της επιδρά στην αυτοεπίγνωση), επίδραση της αυτοεπίγνωσης στα αρνητικά συναισθήματα και στη ρύθμιση του συναισθήματος, επίδραση των αρνητικών συναισθημάτων και της ρύθμισης του συναισθήματος στην υιοθέτηση μιας χαμηλής αυτοεπίγνωσης και μια αμφίδρομη σχέση μεταξύ της υιοθέτησης μιας χαμηλής αυτοεπίγνωσης και των αυτοβλαπτικών συμπεριφορών αφενός και της υιοθέτησης μιας χαμηλής αυτοεπίγνωσης και του μαζοχισμού αφετέρου (η υιοθέτηση μιας χαμηλής αυτοεπίγνωσης επιδρά στις αυτοβλαπτικές συμπεριφορές και το μαζοχισμό και αυτά με τη σειρά τους επιδρούν στην υιοθέτηση μιας χαμηλής αυτοεπίγνωσης).

2.1 Μέθοδος

2.1.1 Συμμετέχοντες

Στην έρευνα έλαβαν μέρος 334 συμμετέχοντες, από τους οποίους οι 149 (44,6%) ήταν άντρες, οι 180 (53,9%) γυναίκες και οι υπόλοιποι 5 (1,5%) διάλεξαν την επιλογή «άλλο» όσον αφορά στο φύλο τους. Ο μέσος όρος ηλικίας ήταν τα 30,4 ($\pm 8,80$) χρόνια, με μικρότερη τιμή τα 18 και μεγαλύτερη τα 60. Από τους συμμετέχοντες, οι 168 (50,3%) ανήκαν στον ειδικό πληθυσμό των σαδομαζοχιστών και οι 166 (47,7%) στο γενικό πληθυσμό. Από τα 168 άτομα του ειδικού πληθυσμού, οι 100 (59,5%) ήταν άντρες, οι 65 (38,7%) γυναίκες και 3 (1,8%) άτομα διάλεξαν το «άλλο» ως επιλογή για το φύλο τους. Η μέση τιμή ηλικίας ήταν τα 32,9 ($\pm 8,99$) χρόνια, με μικρότερη τιμή τα 18 και μεγαλύτερη τα 60. Από αυτούς, 130 (77,4%) δήλωσαν άγαμοι, 26 (15,5%) έγγαμοι, 11 (6,5%) διαζευγμένοι και 1 (0,6%) άτομο δήλωσε χήρος. Σχετικά με την απασχόλησή τους, 34 (20,2%) ήταν φοιτητές/σπουδαστές, 114 (67,9%) εργαζόμενοι και 20 (11,9%) άνεργοι ενώ όσον αφορά στην εκπαίδευσή τους, 1 (0,6%) συμμετέχοντας δήλωσε ότι έχει τελειώσει το γυμνάσιο, 9 (5,4%) το λύκειο, 29 (17,3%) ότι διαθέτουν μεταλυκειακή εκπαίδευση, 80 (47,6%) ότι παρακολούθησαν κάποιο Α.Ε.Ι/Τ.Ε.Ι και 49 (29,2%) ότι ακολούθησαν μεταπτυχιακές σπουδές. Επιπλέον, ο τόπος διαμονής τους ποίκιλε, με 117 (69,6%) να διαμένουν σε μεγάλη αστική πόλη, 35 (20,8%) σε αστική πόλη, 13 (7,7%) σε ημιαστική και 3 (1,8%) σε αγροτική περιοχή. Από τα 166 άτομα του γενικού πληθυσμού, τα 49 (29,5%) ήταν άντρες, τα 115 γυναίκες (69,3%) και 2 (1,2%) διάλεξαν το «άλλο» ως επιλογή για το φύλο τους. Η μέση τιμή ηλικίας ήταν τα 27,8 ($\pm 7,84$) χρόνια, με μικρότερη τιμή τα 18 και μεγαλύτερη τα 55. Από αυτούς, 135 (81,3%) δήλωσαν άγαμοι, 19 (11,4%)

έγγαμοι, 11 (6,6%) διαζευγμένοι και 1 (0,6%) άτομο δήλωσε χήρος. Ακόμα, 75 (45,2%) ήταν φοιτητές/σπουδαστές, 71 (42,8%) εργαζόμενοι και 20 (12%) άνεργοι ενώ σχετικά με την εκπαίδευσή τους, 2 (1,2%) συμμετέχοντες δήλωσαν ότι έχουν τελειώσει το γυμνάσιο, 16 (9,6%) το λύκειο, 20 (12%) ότι διαθέτουν μεταλυκειακή εκπαίδευση 96 (57,8%) ότι παρακολούθησαν κάποιο Α.Ε.Ι/Τ.Ε.Ι και 32 (19,3%) ότι ακολούθησαν μεταπτυχιακές σπουδές. Τέλος, στην ερώτηση αναφορικά με τον τόπο διαμονής τους 99 (59,6%) συμμετέχοντες δήλωσαν πως διαμένουν σε μεγάλη αστική πόλη, 47 (28,3%) σε αστική πόλη, 7 (4,2%) σε ημιαστική και 13 (7,8%) σε αγροτική περιοχή.

2.1.2 Διαδικασία

Για την πραγματοποίηση της έρευνας χρησιμοποιήθηκε το ερωτηματολόγιο ως εργαλείο συλλογής δεδομένων. Τα ερωτηματολόγια χορηγήθηκαν και συμπληρώθηκαν ηλεκτρονικά από τους συμμετέχοντες. Το δείγμα του ειδικού πληθυσμού των μαζοχιστών προσεγγίστηκε μέσα από διάφορα bdsm sites και forums κοινωνικής δικτύωσης και γνωριμιών ατόμων με τέτοιες πρακτικές και τάσεις κατά την σεξουαλική επαφή (Fetlife, Greek BdsM Community, BdsM Hellas, Greek BdsM Forums). Από την άλλη, το δείγμα του γενικού πληθυσμού συλλέχθηκε μέσα από ανάλογους για το γενικό πληθυσμό ιστότοπους, όπως για παράδειγμα το Facebook.

2.1.3 Μετρήσεις

Για τους σκοπούς της έρευνας έλαβαν χώρα οι παρακάτω μετρήσεις:

2.1.3.1 Πολυπλοκότητα Εαυτού

Αρχικά, η Πολυπλοκότητα Εαυτού δε μετρήθηκε με τον κλασικό τρόπο που προτείνει η Linville (1985) αλλά με αυτόν που εισάγει η Showers (Showers, 1992; Stora et al., 2010). Και οι δύο τρόποι φαίνεται να οδηγούν σε παρόμοια αποτελέσματα (McConnell et al. 2005), οπότε επιλέχθηκε αυτός που παρέχει στους συμμετέχοντες το μεγαλύτερο δυνατό εύρος επιλογών. Στα άτομα δόθηκαν 40 χαρακτηριστικά γνωρίσματα προσωπικότητας και τους ζητήθηκε να σκεφτούν όψεις του εαυτού τους, να τις καταγράψουν και να τοποθετήσουν δίπλα τα χαρακτηριστικά εκείνα που τις περιγράφουν καλύτερα. Οι οδηγίες που τους γνωστοποιήθηκαν ήταν ότι: α) Κάθε λέξη μπορεί να χρησιμοποιηθεί παραπάνω από μία φορές, β) Θα πρέπει να σκεφτούν όσες περισσότερες όψεις εαυτού μπορούν και να σταματήσουν, όταν η παραγωγή νέων γίνει δύσκολη και γ) Δεν είναι απαραίτητο να χρησιμοποιηθούν όλες οι λέξεις. Άτομα που θα αναφέρουν πολλές όψεις εαυτού, στις οποίες θα προσδώσουν ποικίλα και διαφορετικά μεταξύ τους γνωρίσματα, θα εμφανίζουν υψηλή πολυπλοκότητα εαυτού και μικρή αλληλεπικάλυψη. Αντίθετα, άτομα που θα καταγράψουν λίγες όψεις με κοινά μεταξύ τους χαρακτηριστικά, θα φανερώνουν χαμηλή πολυπλοκότητα και μεγάλη αλληλεπικάλυψη.

Η πλειοψηφία των ερευνών που έχουν γίνει αναφορικά με την πολυπλοκότητα εαυτού, χρησιμοποιούν το H του Scott (Δείτε Παράρτημα 1 για περισσότερες πληροφορίες) ως τρόπο ανάλυσης των αποτελεσμάτων των συμμετεχόντων. Πρόκειται για έναν τύπο εμπνευσμένο από τη Θεωρία της Πληροφορίας, που ενσωματώθηκε στην ψυχολογία για να εκφράσει ένα πολυδιάστατο μοντέλο γνωστικών κατασκευών. Σύμφωνα με τον Scott (Rafaeli-Mor et al., 1999), ο τύπος

αυτός μετρά τον αριθμό των διαστάσεων που χρησιμοποιεί ένα άτομο για να περιγράψει ένα γνωστικό τομέα, στην προκειμένη περίπτωση τη γνώση για τον εαυτό του. Ωστόσο, οι Rafaeli-Mor et al. (1999) υποστηρίζουν πως η μέτρηση αυτή είναι αρκετά προβληματική, χωρίς καλή συνοχή, αξιοπιστία και εγκυρότητα. Στο άρθρο τους: «The meaning and measurement of Self-Complexity» (1999) προτείνουν δύο εναλλακτικές μετρήσεις πολυπλοκότητας, μετρήσεις που υιοθετήθηκαν και στην παρούσα έρευνα. Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, δύο είναι τα βασικά συστατικά στοιχεία της πολυπλοκότητας, ο αριθμός των όψεων εαυτού και η αλληλεπικάλυψή τους. Για το λόγο αυτό, κατασκευάστηκαν δύο μεταβλητές, μία να αντικατοπτρίζει τον αριθμό των όψεων των συμμετεχόντων (noselfasp) και μία να φανερώνει την αλληλεπικάλυψη (OL). Η τελευταία υπολογίστηκε ως η μέση αλληλεπικάλυψη των όψεων, δηλαδή το άθροισμα της αλληλεπικάλυψης κάθε όψης με κάθε μία από τις υπόλοιπες, διηρημένο με τον αριθμό των ζευγαριών των όψεων που προκύπτουν (Δείτε Παράρτημα 2 για περισσότερες πληροφορίες).

2.1.3.2 Απόδραση από τον εαυτό

Για να εγχειρηματοποιήσουμε το κομμάτι της δραπέτευσης, καταφύγαμε σε άρθρα που την έχουν μελετήσει. Γενικότερα, οι Baumeister και Scher (1988) υποστηρίζουν, πως η επιθυμία απόδρασης από μια αυτοεπίγνωση που γίνεται δυσάρεστη, καθίσταται ευκρινής μέσα από ένα μεγάλο αριθμό μη λειτουργικών και αυτοκαταστροφικών συμπεριφορών. Χαρακτηριστικό παράδειγμα τέτοιων πρακτικών αποτελούν τα υπερφαγικά επεισόδια, με τους Baumeister και Heatherton (1991) να προτείνουν ένα ενδιαφέρον μοντέλο για την ερμηνεία τους. Σύμφωνα με αυτό, τα άτομα που οδηγούνται σε τέτοιες συμπεριφορές, διαθέτουν πολύ υψηλές προσδοκίες για τον εαυτό τους, μαζί με μια έντονη επιθυμία να

ικανοποιούν τις απαιτήσεις των γύρων τους. Όταν αυτό δε μπορεί να επιτευχθεί, αποκτούν μια αρνητική εικόνα για τον εαυτό, φαινόμενο που συνοδεύονται από αισθήματα άγχους και κατάθλιψης. Για να δραπετεύσουν από αυτή την άσχημη κατάσταση, τα άτομα υιοθετούν μια χαμηλού επιπέδου αυτοεπίγνωση, επικεντρώνουν την προσοχή τους στα άμεσα ερεθίσματα του περιβάλλοντός τους και αναπτύσσουν παράλογες πεποιθήσεις και συμπεριφορές.

Οι Blackburn et al. (2006) στο άρθρο τους «An Application of Escape Theory to Binge Eating» παρουσιάζουν μια εφαρμογή του μοντέλου αυτού, εφαρμογή η οποία ακολουθήθηκε και στην παρούσα έρευνα. Φυσικά, το μόνο κομμάτι που κρατήθηκε ίδιο, ήταν ο τρόπος που οι συγκεκριμένοι συγγραφείς εγχειρηματοποιούν την απόδραση, αφού ο λόγος εμφάνισής της και το φαινόμενο στο οποίο οδηγεί, στην προκειμένη περίπτωση διαφέρουν. Πράγματι, εμείς υποθέτουμε πως η πολυπλοκότητα εαυτού είναι αυτή που πυροδοτεί τελικά τη δραπέτευση, γεγονός που οδηγεί σε μαζοχιστικές ή άλλες πρακτικές. Η δραπέτευση αυτή εξετάστηκε μέσα από τα διάφορα στάδιά της, δηλαδή α) την αυτοεπίγνωση που γίνεται απειλητική, β) τα αρνητικά συναισθήματα που αυτή γεννά, γ) τη ρύθμιση του συναισθήματος και δ) την υιοθέτηση μιας χαμηλής αυτοεπίγνωσης.

A) Η αυτοεπίγνωση μετρήθηκε με το Ερωτηματολόγιο Αυτοσυνείδησης (Self-Consciousness Scale) των Fenigstein, Scheier και Buss. Πιο συγκεκριμένα, χρησιμοποιήθηκε η αρχική εκδοχή της, όπως προτείνεται από τους Scheier και Carver στο άρθρο τους «The Self-Consciousness Scale: A revised version for use with general populations» (1985). Το ερωτηματολόγιο αυτό μετρά την τάση του ατόμου για αυτοεπίγνωση ως χαρακτηριστικό της προσωπικότητας, δηλαδή την

χρόνια εστιαζόμενη προσοχή στον εαυτό. Πρόκειται για ένα ερωτηματολόγιο αυτοαναφοράς με 23 λήμματα, που αντανακλούν την τάση του συμμετέχοντα να εστιάζει την προσοχή του στο άτομό του σαν αντικείμενο. Αυτά ταξινομούνται σε τρεις διαστάσεις, την ιδιωτική αυτοσυνειδησία (private self-consciousness), τη δημόσια αυτοσυνειδησία (public self-consciousness) και το κοινωνικό άγχος (social anxiety). Η ιδιωτική αυτοσυνειδησία (10 λήμματα) αναφέρεται στην τάση του ατόμου να εστιάζει την προσοχή του σε εσωτερικά, ενδόμυχα στοιχεία του εαυτού του, όπως οι σκέψεις, τα συναισθήματα, οι νοητικές διαδικασίες και οι σωματικές αντιδράσεις. Η δημόσια αυτοσυνειδησία (7 λήμματα) αναφέρεται στην τάση του ατόμου να εστιάζει την προσοχή του στις δημόσιες, εμφανείς όψεις του εαυτού του, όπως η εξωτερική εμφάνιση και η εντύπωση που προκαλούν στους άλλους. Το κοινωνικό άγχος (6 λήμματα) αναφέρεται στην τάση του ατόμου να ανησυχεί για τον τρόπο με τον οποίο αξιολογείται από τους άλλους. Οι συμμετέχοντες έπρεπε να δηλώσουν σε μια κλίμακα Likert, το βαθμό που τα εκφράζει μια σειρά από λήμματα, με το 1 υποδηλώνει το «Καθόλου» και το 7 το «Πάρα πολύ». Για τον υπολογισμό της συνολικής βαθμολογίας της αυτοεπίγνωσης αθροίζονται οι τιμές της κάθε διάστασης μετά την αντίστροφη βαθμολόγηση τριών λημμάτων. Σε αντίθεση με προηγούμενες έρευνες που χρησιμοποιούν μόνο τις δύο πρώτες διαστάσεις του ερωτηματολογίου (Blackburn et al., 2006; Eichstaedt & Silvia, 2003), στην συγκεκριμένη έρευνα αυτό χορηγήθηκε αυτούσιο. Όσον αφορά στην αξιοπιστία εσωτερικής συνέπειας (δείκτης Cronbach's α), παλιότερες έρευνες έχουν δείξει πως αυτή είναι 0,80 για ολόκληρο το ερωτηματολόγιο, 0,63 για τη διάσταση της ιδιωτικής αυτοσυνειδησίας, 0,69 για τη διάσταση της δημόσιας αυτοσυνειδησίας και 0,80 για τη διάσταση του κοινωνικού άγχους (Σταλίκας, Τριλίβα & Ρούσση, 2012). Στην παρούσα έρευνα ο δείκτης α

ολόκληρου του ερωτηματολογίου ήταν 0,72, της ιδιωτικής αυτοσυνειδησίας 0,61, της δημόσιας αυτοσυνειδησίας 0,69 και του κοινωνικού άγχους 0.75.

Β) Τα *αρνητικά συναισθήματα* μετρήθηκαν με την Κλίμακα Θετικής και Αρνητικής Συναισθηματικής Κατάστασης (Positive And Negative Affect Schedule, PANAS) των Watson, Clark και Tellegen (1988). Το ερωτηματολόγιο αυτό περιλαμβάνει 20 επίθετα, 10 που αναφέρονται σε θετικά συναισθήματα (π.χ. ενθουσιασμένος, γεμάτος έμπνευση) και 10 που σχετίζονται με αρνητικά (π.χ. αναστατωμένος, φοβισμένος). Κάθε επίθετο βαθμολογείται μέσα από μια επταβάθμια κλίμακα Likert, με το 1 να υποδηλώνει το «Καθόλου» και το 7 το «Πάρα πολύ». Στα θετικά συναισθήματα έγινε αντίστροφη κωδικοποίηση ώστε το σκορ που δίνεται, να αντιπροσωπεύει τα αρνητικά συναισθήματα των συμμετεχόντων. Οι δείκτες εσωτερικής συνέπειας της αρχικής έκδοσης στην αγγλική γλώσσα κυμαίνονταν από 0,80 έως 0,90 και οι δε δείκτες επαναληπτικών μετρήσεων από 0,59 έως 0,71 (Σταλίκας & συν., 2012). Στην συγκεκριμένη έρευνα το α ήταν ίσο με 0,86.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να αναφερθεί, πως η συγκεκριμένη έρευνα διαφοροποιήθηκε στον τρόπο που εξετάστηκαν τα αρνητικά συναισθήματα στο μοντέλο για τα υπερφαγικά επεισόδια. Εκεί, οι συγγραφείς χρησιμοποίησαν την Νοσοκομειακή Κλίμακα Άγχους-Κατάθλιψης (Hospital Anxiety and Depression Scale) των Zigmond και Snaith (1983), γιατί όπως ισχυρίζονται, η εμφάνιση άγχους και κατάθλιψης αποτελεί σύνηθες φαινόμενο τέτοιων εκδηλώσεων. Εδώ, έπρεπε να χρησιμοποιηθεί ένα πιο γενικό εργαλείο μέτρησης συναισθημάτων και για αυτό το λόγο η PANAS κρίθηκε καταλληλότερη.

Γ) Μετά την Κλίμακα Θετικής και Αρνητικής Συναισθηματικής Κατάστασης (PANAS) χορηγήθηκε στους συμμετέχοντες ακόμα ένα ερωτηματολόγιο, για να

εντοπιστεί πως αυτοί ρυθμίζουν τα συναισθήματά τους. Πρόκειται για το *Ερωτηματολόγιο Ρύθμισης Συναισθήματος* των Gross και John (2003). Το ερωτηματολόγιο αυτό αποτελείται από 10 λήμματα και μετρά την τάση των ατόμων να ρυθμίζουν τα συναισθήματά τους μέσω δύο διαφορετικών στρατηγικών, της *γνωστικής επανεκτίμησης* και της *καταστολής στην έκφραση συναισθημάτων*. Η γνωστική επανεκτίμηση (Cognitive Reappraisal) αναφέρεται σε μια μορφή γνωστικής ανακατασκευής, η οποία οδηγεί το άτομο στο να αλλάζει το συναισθηματικό αντίκτυπο μιας κατάστασης, ερμηνεύοντάς τη διαφορετικά. Από την άλλη, η καταστολή στην έκφραση συναισθημάτων (Expressive Suppression) είναι μια μορφή ρύθμισης των αποκρίσεων ενός ατόμου, που χαρακτηρίζεται από περιορισμό στην έκφραση των συναισθημάτων του. Τα λήμματα του ερωτηματολογίου απαντώνται σε μια επταβάθμια κλίμακα Likert, με το 1 να υποδηλώνει το «Διαφωνώ απόλυτα» και το 7 το «Συμφωνώ απόλυτα». Ορισμένα παραδείγματά τους είναι: «Όταν θέλω να νιώσω πιο θετικό συναίσθημα, αλλάζω τον τρόπο που σκέφτομαι για την κατάσταση», «Κρατάω τα συναισθήματά μου για τον εαυτό μου», «Ελέγχω τα συναισθήματά μου με το να μην τα εκφράζω», «Ελέγχω τα συναισθήματά μου αλλάζοντας τον τρόπο που σκέφτομαι για την κατάσταση, στην οποία βρίσκομαι» και άλλες. Ο δείκτης εσωτερικής συνέπειας για όλο το ερωτηματολόγιο είναι 0,77, της γνωστικής επανεκτίμησης 0,88 και της καταστολής στην έκφραση συναισθημάτων 0,79.

Γ) Για να μετρηθεί η *υιοθέτηση μιας χαμηλής αυτοεπίγνωσης*, χρησιμοποιήθηκαν οι *αποφευκτικές υποκλίμακες* του Ερωτηματολογίου Εκτίμησης Τρόπων Αντιμετώπισης Προβλημάτων (COPE Inventory) των Carver, Scheier και Weintraub (1989). Πρόκειται για ένα πολυδιάστατο ερωτηματολόγιο 15 ξεχωριστών υποκλιμάκων, που μπορεί να χορηγηθεί για να αξιολογηθεί τόσο η

περιστασιακή αντιμετώπιση γεγονότων όσο και οι γενικές προδιαθεσικές στρατηγικές αντιμετώπισης κάποιου.

Στο άρθρο για τα υπερφαγικά επεισόδια, η έννοια της δραπέτευσης προσεγγίστηκε μέσα από τον περιορισμό της γνωστικής λειτουργίας των ατόμων. Αυτό εξετάστηκε βάσει των στρατηγικών διαχείρισης καταστάσεων που υιοθετούν τα άτομα, στρατηγικές που χαρακτηρίζονται από μια τάση για αγνόηση των αρνητικών συναισθημάτων. Οι Heatherton et al. (1991) αντιλαμβάνονται την τάση αυτή σαν ένα αποφευκτικό στυλ αντιμετώπισης των πραγμάτων, δηλαδή σα μια προσπάθεια των ατόμων να αποφεύγουν να σκέφτονται για ό,τι τους επηρεάζει αρνητικά.

Όπως και στη δική τους έρευνα, έτσι και στην παρούσα, η αποφευκτική αντιμετώπιση θα αντικατοπτρίζει την υιοθέτηση μιας χαμηλής αυτογνωσίας, αντιμετώπιση που εξετάστηκε μέσα από τις υποκλίμακες της άρνησης, της διανοητικής και συμπεριφοριστικής αποδέσμευσης και της χρήσης αλκοόλ και ουσιών. Η άρνηση αναφέρεται στις άμεσες προσπάθειες κάποιου να αρνηθεί την πραγματικότητα ενός στρεσογόνου γεγονότος. Η διανοητική αποδέσμευση σχετίζεται με την ψυχολογική απομάκρυνση από έναν στόχο, στρατηγική που γίνεται έκδηλη μέσω των μεθόδων της ονειροπόλησης, του ύπνου ή της αυτοκαταστροφής. Τέλος, η συμπεριφοριστική αποδέσμευση αντανακλά την τάση κάποιου να εγκαταλείπει και να αποσύρεται από ένα σχέδιο, όταν βάλλεται από ένα γεγονός που του προκαλεί άγχος και άσχημα συναισθήματα. Και σε αυτήν την περίπτωση, οι συμμετέχοντες κλήθηκαν να εκφράσουν σε μια κλίμακα Likert, όπου το 1 υποδηλώνει το «Καθόλου» και το 7 το «Πάρα πολύ», το βαθμό συμφωνίας ή διαφωνίας τους με 16 λήμματα. Σύμφωνα με έρευνες η αξιοπιστία

εσωτερικής συνέπειας των υποκλιμάκων κυμαίνεται από 0,50 έως 0,96, με τις υποκλίμακες της άρνησης και της νοητικής αποδέσμευσης να έχουν αξιοπιστία εσωτερικής συνέπεια κάτω του 0,60 (Σταλίκας & συν., 2012). Στην συγκεκριμένη έρευνα ο δείκτης α ήταν ίσος με 0,85 για όλη την κλίμακα, με 0,78 για την υποκλίμακα της άρνησης, με 0,64 για την υποκλίμακα της διανοητικής αποδέσμευσης, με 0,88 για την συμπεριφορική αποδέσμευση και με 0,96 για την χρήση αλκοόλ και ουσιών.

2.1.3.3 Σεξουαλικός Μαζοχισμός

Για τη μέτρηση του σεξουαλικού μαζοχισμού χρησιμοποιήθηκε το ερωτηματολόγιο των Kurt Freund και Ray Blanchard, όπως αυτό αποτυπώνονται στο βιβλίο: «Handbook of Sexuality-related measures» (Davis et al., 1998). Οι συμμετέχοντες έπρεπε να εκφράσουν σε μια κλίμακα Likert, όπου το 1 υποδηλώνει το «Καθόλου» και το 7 το «Πάρα πολύ», το βαθμό συμφωνίας ή διαφωνίας τους σε μια σειρά από 10 λήμματα. Ορισμένα παραδείγματα τους είναι: «Η ιδέα ότι κάποιος σας ταπεινώνει ή σας κακομεταχειρίζεται, σας έχει διεγείρει ποτέ σεξουαλικά;», «Η ιδέα ότι κάποιος σας δένει, σας έχει διεγείρει ποτέ σεξουαλικά;», «Η ιδέα ότι λερώνεστε, σας έχει διεγείρει ποτέ σεξουαλικά;». Όσον αφορά στο δείκτη αξιοπιστίας εσωτερικής συνέπειας, αυτός ήταν 0,91.

Το ερωτηματολόγιο αυτό χορηγήθηκε μέσα σε ένα ευρύτερο πλαίσιο αυτοβλαπτικών συμπεριφορών, όχι γιατί ο σεξουαλικός μαζοχισμός γίνεται αντιληπτός σε μία από αυτές. Απλώς εντάσσονται σε ένα πλαίσιο άλλων πρακτικών, που όπως υποστηρίζεται, έχουν σαν στόχο την απόδραση από τον εαυτό.

2.1.3.4 Αυτοβλαπτικές συμπεριφορές

Οι αυτοβλαπτικές συμπεριφορές διερευνήθηκαν με το Ερωτηματολόγιο Αυτοβλαπτικών Συμπεριφορών (Self-Harm Inventory) των Sansone και Wiederman (1998). Το ερωτηματολόγιο αυτό αποτελείται από 24 λήμματα που εξερευνούν διαφορετικά είδη αυτοβλαπτικών συμπεριφορών. Ορισμένα παραδείγματα είναι η χρήση αλκοόλ και ουσιών, οι προσπάθειες αυτοτραυματισμού, η απρόσεκτη οδήγηση, η πρόκληση ατυχημάτων, η επικίνδυνη σεξουαλική συμπεριφορά, η επιλογή κακοποιητικών ερωτικών συντρόφων και άλλα. Και σε αυτήν την περίπτωση οι συμμετέχοντες έπρεπε να εκφράσουν σε μια κλίμακα Likert, όπου το 1 υποδηλώνει το «Καθόλου» και το 7 το «Πάρα πολύ», το βαθμό συμφωνίας ή διαφωνίας τους με τα λήμματα που αναγράφονταν. Στο τέλος των ερωτήσεων, τους δόθηκε η δυνατότητα να καταγράψουν κι άλλες αυτοβλαπτικές συμπεριφορές, που δε θίγονται στο ερωτηματολόγιο. Ο δείκτης αξιοπιστίας εσωτερικής εγκυρότητας βρέθηκε να είναι 0,89.

2.2 Αποτελέσματα της έρευνας

2.2.1 Πολυπλοκότητα Εαυτού

Στην ερώτηση αναφορικά με τις όψεις εαυτού απάντησαν 186 συμμετέχοντες. Το εύρος των όψεων κυμαινόταν από 1-9, με μέσο όρο 3,06 και τυπική απόκλιση 1,61 ($3,06 \pm 1,61$). Ωστόσο, μόνο 113 από αυτούς συμπλήρωσαν χαρακτηριστικά για κάθε όψη εαυτού, επομένως ο δείκτης αλληλεπικάλυψης μπορούσε να υπολογιστεί μόνο για 113 άτομα. Το εύρος του κυμαινόταν από 0,36-10,18, με μέσο όρο 2,27 και τυπική απόκλιση 2,23 ($2,27 \pm 2,23$). Αντίθετα με τις προσδοκίες μας, η αλληλεπικάλυψη και ο

αριθμός των όψεων εαυτού είχαν στατιστικά σημαντική θετική συσχέτιση ($r=0,624$, $p<0,001$). Πράγματι, βάσει της βιβλιογραφίας και προηγούμενων ερευνών (Rafaeli-Mor et al., 1999), αναμέναμε πως οι δύο αυτές μετρήσεις θα σχετιζόνταν αρνητικά, δηλαδή όσο μεγαλύτερη θα ήταν η πολυπλοκότητα εαυτού τόσο μικρότερη αλληλεπικάλυψη όψεων θα παρατηρούνταν. Το εύρημα αυτό, ωστόσο, δεν επιβεβαιώθηκε από την παρούσα έρευνα.

Όσον αφορά στα δύο δείγματα του πληθυσμού, αυτά δε διέφεραν σημαντικά ως προς τις δύο μετρήσεις πολυπλοκότητας, δηλαδή την αλληλεπικάλυψη και τις όψεις εαυτού (Πίνακας 1). Όπως υποθέταμε, ο ειδικός και ο γενικός πληθυσμός θα έπρεπε να παρουσιάζουν διαφορές, γεγονός που πιθανώς θα δικαιολογούσε, γιατί ορισμένοι στρέφονται στο μαζοχισμό σα μια μορφή δραπέτευσης από τον εαυτό ενώ άλλοι οδηγούνται στην υιοθέτηση αυτοβλαπτικών συμπεριφορών. Παρόλα αυτά, η υπόθεση αυτή δε μπόρεσε να τεκμηριωθεί από τα αποτελέσματα της έρευνας.

Πίνακας 1: Μέσοι όροι και τυπικές αποκλίσεις των Όψεων Εαυτού και της Αλληλεπικάλυψης μεταξύ ειδικού και γενικού πληθυσμού.

	Ειδικός	Γενικός	$p(t\text{-test})$
Όψεις Εαυτού	3,07(±1,66) (n=87)	3,06 (±1,58) (n=99)	0,972
Αλληλεπικάλυψη	2,03 (±1,71) (n=53)	2,49 (±2,59) (n=60)	0,266

Ακόμα, δεν εντοπίστηκαν διαφορές μεταξύ αντρών και γυναικών ούτε για το σύνολο του δείγματος (Πίνακας 2) ούτε όταν λάβαμε υπόψη μας τον κάθε ένα πληθυσμό μεμονωμένα (Πίνακες 3 και 4). Βέβαια, οι γυναίκες που απάντησαν στη συγκεκριμένη μέτρηση, ήταν περισσότερες σε σχέση με τους άντρες.

Πίνακας 2: Μέσοι όροι και τυπικές αποκλίσεις των Όψεων Εαυτού και της Αλληλεπικάλυψης μεταξύ αντρών και γυναικών.

	Άντρες	Γυναίκες	<i>p</i> (t-test)
Όψεις Εαυτού	2,84(±1,30) (n=58)	3,16(±1,74) (n=124)	0,22
Αλληλεπικάλυψη	1,72(±1,33) (n=36)	2,60(±1,33) (n=74)	0,053

Πίνακας 3: Μέσοι όροι και τυπικές αποκλίσεις των Όψεων Εαυτού και της Αλληλεπικάλυψης μεταξύ αντρών και γυναικών του ειδικού πληθυσμού.

	Άντρες	Γυναίκες	<i>p</i> (t-test)
Όψεις Εαυτού	2,97(±1,35) (n=38)	3,15(±1,88) (n=46)	0,629
Αλληλεπικάλυψη	1,58(±0,72) (n=24)	2,50(±2,22) (n=27)	0,057

Πίνακας 4: Μέσοι όροι και τυπικές αποκλίσεις των Όψεων Εαυτού και της Αλληλεπικάλυψης μεταξύ αντρών και γυναικών του γενικού πληθυσμού.

	Άντρες	Γυναίκες	<i>p</i> (t-test)
Όψεις Εαυτού	2,60(1,14) (n=20)	3,17(1,67) (n=78)	0,156
Αλληλεπικάλυψη	1,99(2,11) (n=12)	2,66(2,72) (n=47)	0,437

Όλα τα παραπάνω, σε συνδυασμό με το μικρό (συγκριτικά με το μέγεθος του δείγματος) αριθμό των συμμετεχόντων που απάντησε στην συγκεκριμένη μέτρηση, μας οδήγησε στο συμπέρασμα να θεωρήσουμε αυτήν ως μη αξιόπιστη.

2.2.2 Περιγραφικά αποτελέσματα υπολοίπων μετρήσεων

Πέρα από την πολυπλοκότητα εαυτού και την αλληλεπικάλυψη μετρήθηκαν ποικίλες άλλες μεταβλητές. Οι μεταβλητές αυτές ήταν η αυτοσυνειδησία που διακρίνεται στις διαστάσεις της ιδιωτικής αυτοσυνειδησίας, της δημόσιας αυτοσυνειδησίας και του κοινωνικού άγχους, η συναισθηματικότητα που μπορεί να χωριστεί σε θετική και αρνητική και η ρύθμιση των συναισθημάτων μέσω των στρατηγικών της γνωστικής επανεκτίμησης και της καταστολής στην έκφραση συναισθημάτων. Ορισμένες ακόμα ήταν οι στρατηγικές αντιμετώπισης γεγονότων και πιο συγκεκριμένα η χρήση αλκοόλ και ουσιών, η συναισθηματική και συμπεριφορική αποδέσμευση και η άρνηση, ο σεξουαλικός μαζοχισμός και τα διάφορα είδη αυτοβλαπτικών συμπεριφορών.

Στον πίνακα που ακολουθεί (Πίνακας 5), δίνονται οι μέσοι όροι και οι τυπικές αποκλίσεις όλων των μεταβλητών του ερωτηματολογίου και παρουσιάζονται οι διαφοροποιήσεις μεταξύ ειδικού και γενικού πληθυσμού.

Πίνακας 5: Μέσοι όροι και τυπικές αποκλίσεις όλων των μεταβλητών, διαφοροποιήσεις μεταξύ ειδικού και γενικού πληθυσμού.

	Ειδικός (n=168)	Γενικός (n=166)	p(t-test)
Αυτοσυνείδηση	4,48(±0,67)	4,58(±0,61)	0,868
Ιδιωτική Αυτοσυν.	4,91(±0,76)	4,92(±0,71)	0,345
Δημόσια Αυτοσυν.	4,91(±0,95)	5,01(±0,87)	0,134
Κοινωνικό Άγχος	3,61(±1,21)	3,81(±1,23)	0,143
Συναισθηματικότητα	5,09(±0,87)	5,18(±0,73)	0,277
Γν. Επανεκτίμηση	4,46(±1,32)	4,62(±1,33)	0,267
Καταστολή	3,40(±1,39)	3,26(±1,31)	0,325
Αντιμετώπιση	2,77(±0,99)	2,69(±0,95)	0,476
Άρνηση	2,21(±1,25)	2,46(±1,20)	0,066
Διαν. Αποδέσμευση	3,83(±1,43)	3,95(±1,33)	0,423
Συμπ. Αποδέσμευση	2,94(±1,55)	2,43(±1,28)	0,001
Χρήση	2,10(±1,58)	1,94(±1,51)	0,337
Αυτοβλαπτικές	2,09(±0,89)	1,67(±0,67)	0,000
Μαζοχισμός	2,86(±1,61)	1,72(±0,97)	0,000

Όπως φαίνεται απ' τα παραπάνω αποτελέσματα, υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφοροποίηση μεταξύ του ειδικού και του γενικού πληθυσμού όσον αφορά στις μεταβλητές της συμπεριφορικής αποδέσμευσης, των αυτοβλαπτικών συμπεριφορών και του μαζοχισμού. Σε αυτές ο ειδικός πληθυσμός παρουσίασε υψηλότερες τιμές, δηλαδή μεγαλύτερη συμπεριφορική αποδέσμευση, περισσότερες αυτοβλαπτικές συμπεριφορές και περισσότερες μαζοχιστικές τάσεις.

Αναφορικά με τους άντρες και τις γυναίκες ολόκληρου του δείγματος (Πίνακας 6), παρουσιάστηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές στην αυτοσυνειδησία ως σύνολο και πιο συγκεκριμένα, στις διαστάσεις της ιδιωτικής αυτοσυνειδησίας, της δημόσιας αυτοσυνειδησίας και του κοινωνικού άγχους. Πράγματι, οι γυναίκες εμφάνισαν υψηλότερες τιμές στις μεταβλητές αυτές, εκδηλώνοντας γενικότερα περισσότερη αυτοσυνειδησία και ειδικότερα περισσότερη ιδιωτική αυτοσυνειδησία, δημόσια αυτοσυνειδησία και κοινωνικό άγχος. Ακόμα, εμφάνισαν στατιστικώς σημαντική περισσότερη διανοητική αποδέσμευση, δηλαδή την στρατηγική της ψυχολογικής απομάκρυνσης από έναν στόχο, όταν κριθεί πως αυτός δε μπορεί να επιτευχθεί. Αντίθετα, οι άντρες εκδήλωσαν στατιστικώς σημαντική μεγαλύτερη καταστολή στην έκφραση των συναισθημάτων τους και φάνηκε πως τείνουν να χρησιμοποιούν περισσότερο το αλκοόλ και τις ουσίες σαν τρόπο αντιμετώπισης των γεγονότων.

Πίνακας 6: Μέσες τιμές και τυπικές αποκλίσεις όλων των μεταβλητών, διαφοροποιήσεις μεταξύ αντρών και γυναικών.

	Άντρες (n=149)	Γυναίκες (n=180)	p(t-test)
Αυτοσυνείδηση	4,33(±0,67)	4,70(±0,57)	0,000
Ιδιωτική Αυτοσυν.	4,80(±0,75)	5,00(±0,71)	0,013
Δημόσια Αυτοσυν.	4,75(±0,98)	5,13(±0,82)	0,000
Κοινωνικό Άγχος	3,44(±1,21)	3,93(±1,18)	0,000
Συναισθηματικότητα	5,12(±0,83)	5,16(±0,78)	0,661
Γν. Επανεκτίμηση	4,40(±1,37)	4,65(±1,29)	0,098
Καταστολή	3,69(±1,40)	3,03(±1,25)	0,000
Αντιμετώπιση	2,73(±1,05)	2,73(±0,91)	0,990
Άρνηση	2,34(±1,31)	2,33(±1,18)	0,905
Διαν. Αποδέσμευση	3,61(±1,40)	4,14(±1,32)	0,000
Συμπ. Αποδέσμευση	2,73(±1,46)	2,65(±1,42)	0,591

Χρήση	2,25(±1,70)	1,81(±1,38)	0,011
Αυτοβλαπτικές	1,93(±0,89)	1,83(±0,73)	0,252
Μαζοχισμός	2,17(±1,33)	3,39(±1,55)	0,185

Φυσικά, αν λάβουμε υπόψη μας τους δύο πληθυσμούς μεμονωμένα, τα αποτελέσματα αυτά εμφανίζονται ελαφρώς τροποποιημένα (Πίνακας 7). Στην περίπτωση του ειδικού πληθυσμού, στατιστικώς σημαντικές διαφοροποιήσεις μεταξύ των δύο φύλων παρουσιάστηκαν τόσο στην αυτοσυνειδησία ως σύνολο όσο και στη διάσταση της δημόσιας αυτοσυνειδησίας, όπου οι γυναίκες παρουσίασαν υψηλότερες τιμές. Επιπλέον, διαφορές εντοπίστηκαν στην καταστολή στην έκφραση των συναισθημάτων, με τους άντρες να την υιοθετούν περισσότερο και στη διανοητική αποδέσμευση, με τις γυναίκες να την εκδηλώνουν περισσότερο. Τέλος, η εμφάνιση μαζοχιστικών τάσεων φαίνεται να υπερισχύει στις γυναίκες.

Πίνακας 7: Μέσοι όροι και τυπικές αποκλίσεις όλων των μεταβλητών, διαφοροποιήσεις μεταξύ αντρών και γυναικών του ειδικού πληθυσμού.

	Άντρες (n=100)	Γυναίκες (n=65)	p(t-test)
Αυτοσυνείδηση	4,38(±0,64)	4,61(±0,68)	0,029
Ιδιωτική Αυτοσυν.	4,82(±0,73)	5,04(±0,79)	0,075
Δημόσια Αυτοσυν.	4,79(±0,92)	5,09(±0,98)	0,042
Κοινωνικό Άγχος	3,54(±1,19)	3,71(±1,23)	0,386
Συναισθηματικότητα	5,09(±0,87)	5,10(±0,87)	0,958
Γν. Επανεκτίμηση	4,34(±1,27)	4,61(±1,42)	0,204
Καταστολή	3,74(±1,41)	2,90(±1,23)	0,000
Αντιμετώπιση	2,74(±1,07)	2,81(±0,89)	0,655
Άρνηση	2,31(±1,34)	2,05(±1,10)	0,185
Διαν. Αποδέσμευση	3,59(±1,42)	4,22(±1,40)	0,005
Συμπ. Αποδέσμευση	2,81(±1,48)	3,10(±1,63)	0,244

Χρήση	2,25(±1,70)	1,87(±1,39)	0,138
Αυτοβλαπτικές	2,05(±0,96)	2,16(±0,80)	0,467
Μαζοχισμός	2,41(±1,43)	3,55(±1,68)	0,000

Στην περίπτωση του γενικού πληθυσμού, οι διαφοροποιήσεις μεταξύ αντρών και γυναικών εντοπίζονται στην αυτοσυνειδησία, ιδιαίτερα στις διαστάσεις της δημόσιας αυτοσυνειδησίας και του κοινωνικού άγχους, και στην καταστολή στην έκφραση συναισθημάτων (Πίνακας 8). Πιο συγκεκριμένα, οι γυναίκες εκδήλωσαν περισσότερη αυτοσυνειδησία από τους άντρες και ειδικότερα περισσότερη δημόσια αυτοσυνειδησία και περισσότερο κοινωνικό άγχος. Από την άλλη, οι άντρες παρουσίασαν υψηλότερη καταστολή στην έκφραση των συναισθημάτων τους.

Πίνακας 8: Μέσοι όροι και τυπικές αποκλίσεις όλων των μεταβλητών, διαφοροποιήσεις μεταξύ αντρών και γυναικών του γενικού πληθυσμού.

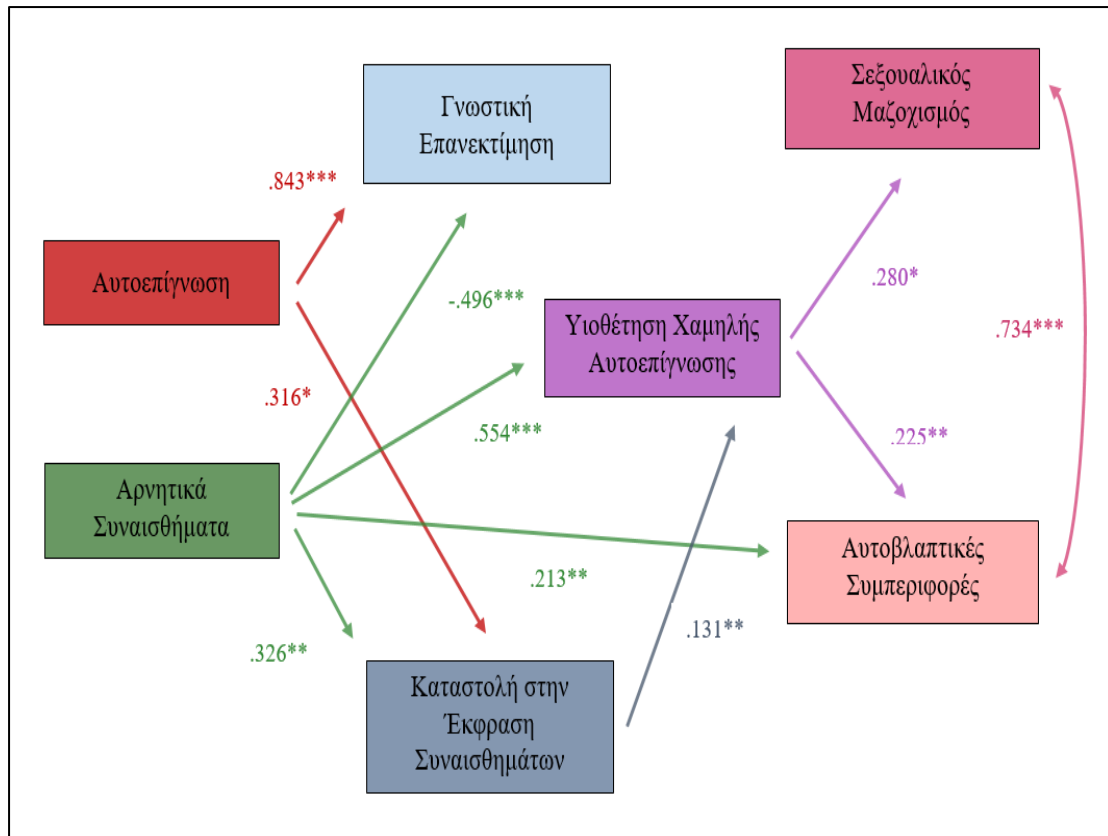
	Άντρες (n=49)	Γυναίκες (n=115)	p(t-test)
Αυτοσυνείδηση	4,22(±0,72)	4,73(±0,49)	0,000
Ιδιωτική Αυτοσυν.	4,76(±0,80)	4,99(±0,66)	0,064
Δημόσια Αυτοσυν.	4,66(±1,09)	5,16(±0,72)	0,001
Κοινωνικό Άγχος	3,25(±1,24)	4,06(±1,13)	0,000
Συναισθηματικότητα	5,18(±0,76)	5,20(±0,72)	0,891
Γν. Επανεκτίμηση	4,54(±1,56)	4,67(±1,20)	0,556
Καταστολή	3,57(±1,37)	3,10(±1,26)	0,036
Αντιμετώπιση	2,72(±1,02)	2,69(±0,92)	0,835
Άρνηση	2,41(±1,25)	2,49(±1,19)	0,714
Διαν. Αποδέσμευση	3,66(±1,38)	4,09(±1,28)	0,055
Συμπ. Αποδέσμευση	2,57(±1,41)	2,39(±1,22)	0,419
Χρήση	2,25(±1,71)	1,79(±1,37)	0,066
Αυτοβλαπτικές	1,69(±0,66)	1,65(±0,63)	0,715
Μαζοχισμός	1,69(±0,95)	1,73(±0,98)	0,830

2.2.3 Ανάλυση διαδρομών (Path modeling) με χρήση του Λογισμικού Amos

Προκειμένου να ελεγχθεί το εμπλουτισμένο μοντέλο του Baumeister για το μαζοχισμό, έγινε ανάλυση διαδρομών με χρήση του Λογισμικού Δομικής Μοντελοποίησης “IBM SPSS-AMOS”. Όπως προαναφέρθηκε, το μοντέλο αυτό προσεγγίζει το μαζοχισμό σαν ένα μέσο απόδρασης του ατόμου από τον εαυτό του, απόδραση η οποία χαρακτηρίζεται από ποικίλα συστατικά στοιχεία: την αυτοεπίγνωση που γίνεται απειλητική, τα άσχημα συναισθήματα που αυτή γεννά, τη ρύθμιση συναισθήματος και την υιοθέτηση μιας χαμηλού επιπέδου αυτοεπίγνωσης. Στον πίνακα 9 παρουσιάζονται οι τιμές συσχέτισης Pearson’s r μεταξύ όλων των μεταβλητών του μοντέλου. Τέλος, η σχέση των εννοιών που αυτό περιλαμβάνει, φαίνεται στο σχήμα που ακολουθεί, στο οποίο απεικονίζονται και οι βασικές εκτιμήσεις του (Σχήμα 2).

Πίνακας 9: Τιμές του συντελεστή συσχέτισης Pearson's r μεταξύ όλων των μεταβλητών για την περίπτωση του ειδικού πληθυσμού. *** $p < 0.001$, ** $p < 0.05$, * $p < 0.1$

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
1. Αυτοσυνείδ.							
2. Συναισθημ.	-,107						
3. Γν. Επανεκτ.	,390**	,282**					
4. Καταστολή	,174*	-,221**	,059				
5. Αντιμετώπιση	,205**	-,528**	-,026	,291**			
6. Αυτοβλαπτικ.	,012	-,373**	-,092	,005	,361**		
7. Μαζοχισμός	,004	-,143	-,085	-,122	,173*	,588**	

Σχήμα 2: Το τελικό μοντέλο για την περίπτωση του ειδικού πληθυσμού. *** $p < 0.001$, ** $p < 0.05$, * $p < 0.1$

Τα αποτελέσματα των εκτιμήσεων του μοντέλου δίνονται στον πίνακα που ακολουθεί (Πίνακας 10).

Πίνακας 10: Πίνακας άμεσων, έμμεσων και ολικών επιδράσεων (Direct, Indirect and Total Effects) των μεταβλητών του μοντέλου για τον ειδικό πληθυσμό.

	Άμεσες Επιδράσεις				Έμμεσες Επιδράσεις				Ολικές Επιδράσεις			
	Συναίσθημ.	Αυτοσυνείδησ.	Καταστολή	Αντιμετώπιση	Συναίσθημ.	Αυτοσυνείδησ.	Καταστολή	Αντιμετώπιση	Συναίσθημ.	Αυτοσυνείδησ.	Καταστολή	Αντιμετώπιση
Μαζοχισμός	,000	,000	,000	,280	-,167	,012	,037	,000	-,167	,012	,037	,280
Αυτοβλαπτικές Συμπεριφορές	,213	,000	,000	,225	-,134	,009	,030	,000	-,347	,009	,030	,225

Στο μοντέλο ανάλυσης διαδρομών για τον ειδικό πληθυσμό (Σχήμα 2) λάβαμε υπόψη αφενός όλες τις άμεσες επιδράσεις της «ανεξάρτητης» μεταβλητής (αυτοεπίγνωση) και των «διαμεσολαβητικών» μεταβλητών (αρνητική συναισθηματικότητα, ρύθμιση συναισθήματος, μείωση γνωστικών λειτουργιών ατόμου) στις «εξαρτημένες» μεταβλητές (αυτοβλαπτικές συμπεριφορές, μαζοχισμός) και αφετέρου όλες τις έμμεσες επιδράσεις της «ανεξάρτητης» μεταβλητής στις «εξαρτημένες», μέσω των επιδράσεών της στις «διαμεσολαβητικές» μεταβλητές καθώς επίσης και τις συνδιακυμάνσεις (covariances) μεταξύ των διαμεσολαβητικών μεταβλητών. Στη συνέχεια, αφαιρέθηκαν οι μη στατιστικά σημαντικές συνδιακυμάνσεις και διαδρομές. Οι τιμές που εμφανίζονται στα ευθύγραμμα βέλη (διαδρομές) είναι σταθμισμένοι συντελεστές παλινδρόμησης (standardized regression coefficients) ενώ οι τιμές στα καμπυλόγραμμα βέλη είναι δείκτες συνδιακύμανσης. Το τελικό μοντέλο ανάλυσης διαδρομών για τον ειδικό πληθυσμό είχε συνολικά καλή προσαρμογή ($N=168$, $\chi^2=15,923$, $df=11$, $p=0,144$), όπως δείχνουν οι ικανοποιητικοί δείκτες καλής προσαρμογής (goodness of fit), $NFI=0,935$, $RFI=0,834$, $IFI=0,979$, $CFI=0,977$, $RMSEA=0,052$. Ειδικότερα, παρατηρείται ότι η μεταβλητή της αυτοεπίγνωσης έχει άμεση επίδραση στην γνωστική επανεκτίμηση και στην καταστολή στην έκφραση συναισθημάτων, δηλαδή όσο αυξάνεται η αυτοεπίγνωση τόσο αυξάνεται η γνωστική επανεκτίμηση και η καταστολή στην έκφραση συναισθημάτων. Ακόμα, επιδρά έμμεσα στην υιοθέτηση μιας χαμηλής αυτοεπίγνωσης καθώς και το σεξουαλικό μαζοχισμό και τις αυτοβλαπτικές συμπεριφορές, δηλαδή όσο αυξάνεται η αυτοεπίγνωση τόσο αυξάνεται η υιοθέτηση μιας χαμηλής αυτοεπίγνωσης, ο σεξουαλικός μαζοχισμός και οι αυτοβλαπτικές συμπεριφορές. Με την σειρά τους, τα αρνητικά συναισθήματα έχουν άμεση επίδραση στην γνωστική επανεκτίμηση, στην υιοθέτηση μιας χαμηλής αυτοεπίγνωσης, στις αυτοβλαπτικές συμπεριφορές και στην καταστολή στην έκφραση

των συναισθημάτων. Αυτό σημαίνει πως όσο αυξάνονται τα αρνητικά συναισθήματα τόσο μειώνεται η γνωστική επανεκτίμηση και τόσο αυξάνονται η υιοθέτηση μιας χαμηλής αυτοεπίγνωσης, οι αυτοβλαπτικές συμπεριφορές και η καταστολή στην έκφραση των συναισθημάτων. Όσον αφορά στις έμμεσες επιδράσεις της, αυτές εντοπίζονται στην υιοθέτηση μιας χαμηλής αυτοεπίγνωσης, στο σεξουαλικό μαζοχισμό και στις αυτοβλαπτικές συμπεριφορές, δηλαδή όσο αυξάνονται τα αρνητικά συναισθήματα τόσο αυξάνεται η υιοθέτηση μιας χαμηλής αυτοεπίγνωσης, ο σεξουαλικός μαζοχισμός και οι αυτοβλαπτικές συμπεριφορές. Σημειώνεται, ότι το αρχικό προς διερεύνηση μοντέλο προέβλεπε τη μεταβλητή των αρνητικών συναισθημάτων ως διαμεσολαβητική μεταβλητή, δεχόμενη επίδραση από την αυτοεπίγνωση. Ωστόσο, η στατιστική ανάλυση δεν επιβεβαίωσε ως στατιστικώς σημαντική αυτή την επίδραση, με αποτέλεσμα τα αρνητικά συναισθήματα να μετατραπούν από διαμεσολαβητική μεταβλητή σε ανεξάρτητη. Επιπλέον, η καταστολή στην έκφραση συναισθημάτων επιδρά άμεσα στην υιοθέτηση μιας χαμηλής αυτοεπίγνωσης και έμμεσα στο σεξουαλικό μαζοχισμό και τις αυτοβλαπτικές συμπεριφορές, δηλαδή όσο αυξάνεται η καταστολή τόσο αυξάνεται η υιοθέτηση μιας χαμηλής αυτοεπίγνωσης, ο σεξουαλικός μαζοχισμός και οι αυτοβλαπτικές συμπεριφορές. Η μεταβλητή της υιοθέτησης μια χαμηλής αυτοεπίγνωσης επιδρά άμεσα στο μαζοχισμό και στις αυτοβλαπτικές συμπεριφορές, δηλαδή όσο αυξάνεται αυτή τόσο αυξάνεται και ο μαζοχισμός και οι αυτοβλαπτικές. Τέλος, τις μεταβλητές του μαζοχισμού και των αυτοβλαπτικών συμπεριφορών συνδέει μια αμφίδρομη σχέση, δηλαδή η μία ασκεί επίδραση πάνω στην άλλη.

Όπως έχει ειπωθεί νωρίτερα, ο Baumeister προσεγγίζει το μαζοχισμό σαν ένα μέσο απόδρασης του ατόμου από τα υψηλά επίπεδα αυτοεπίγνωσης του. Βέβαια, η επιθυμία αυτή καθίσταται ευκρινής και μέσα από ένα μεγάλο αριθμό μη

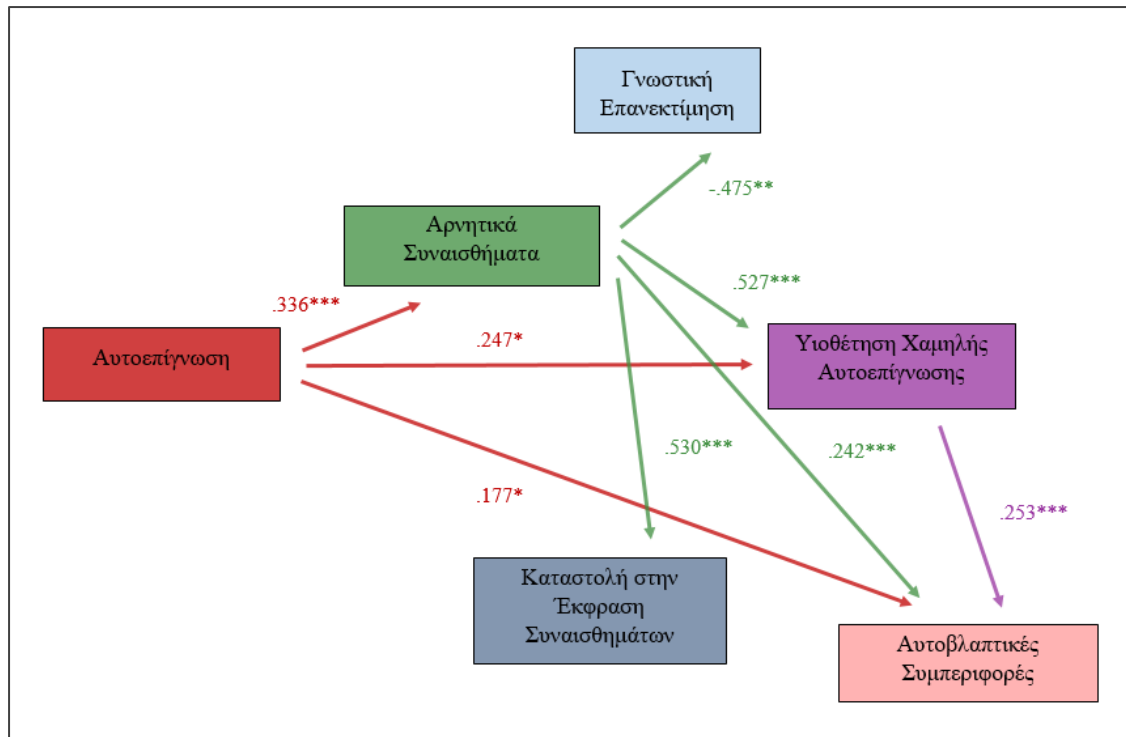

λειτουργικών και αυτοβλαπτικών συμπεριφορών (Baumeister & Scher, 1988). Από την στιγμή, λοιπόν, που ο μαζοχισμός δε γίνεται αντιληπτός σε μία από αυτές και από την στιγμή που οι δύο αυτές εκδηλώσεις μοιράζονται τον ίδιο στόχο, έπρεπε να αποσαφηνιστεί τι είναι αυτό που οδηγεί κάποιον στο να στραφεί στο μαζοχισμό και τι κάποιον άλλο να υιοθετήσει αυτοβλαπτικές συμπεριφορές. Για το λόγο αυτό, εξετάστηκε το μοντέλο της απόδρασης από τον εαυτό και για την περίπτωση του γενικού πληθυσμού, υποθέτοντας πως αυτός θα επιτυγχάνει την απόδραση μέσω της καταφυγής σε αυτοκαταστροφικές ενέργειες.

Όπως έγινε στην περίπτωση του ειδικού πληθυσμού, έτσι και σε αυτήν του γενικού χρησιμοποιήθηκε το Λογισμικό Δομικής Μοντελοποίησης “IBM SPSS-AMOS”. Στον πίνακα 11 παρουσιάζονται οι τιμές συσχέτισης Pearson’s r μεταξύ όλων των μεταβλητών του μοντέλου. Τέλος, η σχέση των εννοιών που αυτό περιλαμβάνει, φαίνεται στο σχήμα που ακολουθεί, στο οποίο απεικονίζονται και οι βασικές εκτιμήσεις του (Σχήμα 3).

Πίνακας 11: Τιμές του συντελεστή συσχέτισης Pearson's r μεταξύ όλων των μεταβλητών για την περίπτωση του γενικού πληθυσμού. ***p<0.001, **p<0.05, *p<0.1

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
1. Αυτοσυνείδ.							
2. Συναισθημ.	-,280**						
3. Γν. Επανεκτ.	-,082	,261**					
4. Καταστολή	,079	,206**	-,034				
5. Αντιμετώπιση	,274**	,453**	-,117	,229**			
6. Αυτοβλαπτικ.	,011	-,384**	-,160*	,220**	,436**		
7. Μαζοχισμός	,038	-,068	-,036	,003	,135	,469**	

Σχήμα 3: Το τελικό μοντέλο για την περίπτωση του γενικού πληθυσμού. *** $p < 0.001$, ** $p < 0.05$, * $p < 0.1$

Τα αποτελέσματα των εκτιμήσεων του μοντέλου δίνονται στον πίνακα που ακολουθεί (Πίνακας 12).

Πίνακας 12: Πίνακας άμεσων, έμμεσων και ολικών επιδράσεων (Direct, Indirect and Total Effects) των μεταβλητών του μοντέλου για τον γενικό πληθυσμό.

	Άμεσες Επιδράσεις			Έμμεσες Επιδράσεις			Ολικές Επιδράσεις		
	Αυτοσυνειδησ.	Συναίσθημ.	Αντιμετώπιση	Αυτοσυνειδησ.	Συναίσθημ.	Αντιμετώπιση	Αυτοσυνειδησ.	Συναίσθημ.	Αντιμετώπιση
Αυτοβλαπτικές	-,177	-,242	,253	,189	-,133	,000	,012	-,375	,253

Η διαδικασία που ακολουθήθηκε για την τελική μορφή του μοντέλου ανάλυσης διαδρομών στο γενικό πληθυσμό (Σχήμα 3) ήταν ίδια με αυτή που περιγράφεται

παραπάνω στον ειδικό πληθυσμό. Το μοντέλο για τον γενικό πληθυσμό είχε συνολικά καλή προσαρμογή ($N=166$, $\chi^2=4,852$, $df=7$, $p=0,678$), όπως δείχνουν οι ικανοποιητικοί δείκτες καλής προσαρμογής (goodness of fit), $NFI=0,965$, $RFI=0,924$, $IFI=1,017$, $CFI=1,000$, $RMSEA=0,000$. Όπως παρατηρείται, η μεταβλητή της αυτοεπίγνωσης έχει άμεση επίδραση στα αρνητικά συναισθήματα, στην υιοθέτηση μιας χαμηλής αυτοεπίγνωσης και στις αυτοβλαπτικές συμπεριφορές. Αυτό σημαίνει πως όσο αυξάνεται η αυτοεπίγνωση τόσο αυξάνονται τα αρνητικά συναισθήματα, η υιοθέτηση μιας χαμηλής αυτοεπίγνωσης και οι αυτοβλαπτικές συμπεριφορές. Ακόμα, αυτή επιδρά έμμεσα στην γνωστική επανεκτίμηση, στην υιοθέτηση μιας χαμηλής αυτοεπίγνωσης, στις αυτοβλαπτικές συμπεριφορές και στην καταστολή στην έκφραση των συναισθημάτων, δηλαδή όσο αυξάνεται η αυτοεπίγνωση τόσο αυξάνεται η γνωστική επανεκτίμηση, η υιοθέτηση μιας χαμηλού επιπέδου αυτοεπίγνωσης, οι αυτοβλαπτικές συμπεριφορές και η καταστολή. Επιπλέον, τα αρνητικά συναισθήματα έχουν άμεση επίδραση στην γνωστική επανεκτίμηση, στην υιοθέτηση μιας χαμηλής αυτοεπίγνωσης, στις αυτοβλαπτικές συμπεριφορές και στην καταστολή στην έκφραση συναισθημάτων δηλαδή όσο αυξάνονται τα αρνητικά συναισθήματα τόσο μειώνεται η γνωστική επανεκτίμηση, τόσο αυξάνεται η υιοθέτηση μιας χαμηλής αυτοεπίγνωσης, οι αυτοβλαπτικές και η καταστολή. Επίσης, τα αρνητικά συναισθήματα επιδρούν έμμεσα στις αυτοβλαπτικές συμπεριφορές, δηλαδή όσο αυξάνεται αυτά τόσο περισσότερες αυτοβλαπτικές συμπεριφορές εντοπίζονται. Τέλος, η μεταβλητή της υιοθέτησης μια χαμηλής αυτοεπίγνωσης επιδρά άμεσα στις αυτοβλαπτικές συμπεριφορές, γεγονός που σημαίνει πως όσο αυξάνεται η μία τόσο αυξάνονται και αυτές.

2.3 Συζήτηση

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, στην έρευνα έλαβαν μέρος 334 συμμετέχοντες, 168 από τους οποίους ανήκαν στον ειδικό πληθυσμό των σαδομαζοχιστών και 166 στο γενικό πληθυσμό. Η μέση τιμή ηλικίας τους ήταν τα 30,4 χρόνια, με μικρότερη τιμή τα 18 και μεγαλύτερη τα 60. Η πλειοψηφία του δείγματος ήταν άτομα άγαμα, με ανώτερες εκπαιδευτικές σπουδές, που διέμεναν σε μεγάλα αστικά κέντρα. Μια από τις βασικές υποθέσεις της έρευνας αφορούσε στο ανώτερο εκπαιδευτικό επίπεδο των μαζοχιστών, υπόθεση η οποία επιβεβαιώθηκε από τα ευρήματα. Βέβαια, αξίζει να σημειωθεί πως αυτό ίσχυε γενικότερα για ολόκληρο το δείγμα του πληθυσμού, που έλαβε μέρος στην έρευνα.

Η πρώτη μεταβλητή που μετρήθηκε ήταν η πολυπλοκότητα εαυτού ενός ατόμου και πιο συγκεκριμένα τα δύο χαρακτηριστικά στοιχεία της, δηλαδή ο αριθμός των όψεων του και η αλληλεπικάλυψη μεταξύ τους. Ωστόσο, ποικίλοι λόγοι οδήγησαν στο συμπέρασμα η μέτρηση αυτή να θεωρηθεί μη αξιόπιστη. Αρχικά, αντίθετα από τη θεωρία και τα ευρήματα προηγούμενων ερευνών, ο αριθμός των όψεων και η αλληλεπικάλυψη σχετίστηκαν μεταξύ τους θετικά. Πράγματι, όπως αναμενόταν, οι δύο αυτές μετρήσεις θα σχετίζονταν αρνητικά, δηλαδή όσο μεγαλύτερη θα ήταν η πολυπλοκότητα εαυτού, τόσο μικρότερη αλληλεπικάλυψη όψεων θα παρατηρούνταν. Αυτό, ωστόσο, δεν επιβεβαιώθηκε από τα ευρήματα. Ακόμα, αντίθετα από τις προσδοκίες μας τα δύο είδη του πληθυσμού δεν παρουσίασαν ιδιαίτερες διαφοροποιήσεις. Όπως υποθέταμε, ο ειδικός και ο γενικός πληθυσμός θα έπρεπε να παρουσιάζουν διαφορές, γεγονός που πιθανώς θα δικαιολογούσε, γιατί ορισμένοι στρέφονται στο μαζοχισμό σα μια μορφή δραπέτευσης από τον εαυτό τους ενώ άλλοι οδηγούνται στην υιοθέτηση αυτοβλαπτικών συμπεριφορών. Τέλος, δεν εντοπίστηκαν

διαφορές μεταξύ αντρών και γυναικών ούτε στο σύνολο του δείγματος ούτε όταν λάβαμε υπόψη τον κάθε ένα πληθυσμό ξεχωριστά. Όλα τα παραπάνω, σε συνδυασμό με το μικρό (συγκριτικά με το μέγεθος του δείγματος) αριθμό των συμμετεχόντων που απάντησε στην συγκεκριμένη μέτρηση, οδήγησε στο συμπέρασμα ότι η συγκεκριμένη μέθοδος είναι μη αξιόπιστη. Συνεπώς, δε μπορούμε να οδηγηθούμε σε συμπεράσματα για τις δύο βασικές υποθέσεις της έρευνας, που αφορούσαν στο είδος της πολυπλοκότητας εαυτού που πυροδοτεί τη διαδικασία απόδρασης από μια αυτοεπίγνωση που γίνεται αποστροφική. Υπενθυμίζεται, ότι στην αρχή της έρευνας είχαν εκφραστεί δύο αντικρουόμενες μεταξύ τους υποθέσεις. Αρχικά, από την στιγμή που άτομα με περιορισμένες όψεις εαυτού εμφανίζουν μεγαλύτερες τάσεις διαφυγής και από την στιγμή που ο μαζοχισμός έχει ως στόχο ακριβώς αυτό, άτομα με μαζοχιστικές συμπεριφορές και παρορμήσεις κατά την σεξουαλική επαφή θα χαρακτηρίζονται από χαμηλή πολυπλοκότητα εαυτού. Αν διέθεταν υψηλή, δε θα επηρεάζονταν τόσο από τα διάφορα αρνητικά γεγονότα, δε θα ένιωθαν τόσο έντονα την επιθυμία να αποδράσουν από μια απειλητική αυτοεπίγνωση και δε θα στρέφονταν σε μαζοχιστικές πρακτικές (Υπόθεση 1). Από την άλλη, θα μπορούσε να υποστηριχθεί και ακριβώς το αντίθετο, ότι δηλαδή τα άτομα αυτά εμφανίζουν υψηλή πολυπλοκότητα, αφού οι πιο περίπλοκοι εαυτοί είναι εκείνοι που γεννούν το περισσότερο βάρος, αυξάνοντας τα κίνητρα των ατόμων για απόδραση (Υπόθεση 2). Επομένως, καμία από τις παραπάνω υποθέσεις δε μπόρεσε να ελεγχθεί.

Όσον αφορά στα δύο είδη του πληθυσμού μας, αυτά παρουσίασαν ορισμένες στατιστικώς σημαντικές διαφοροποιήσεις. Ο ειδικός πληθυσμός εμφάνισε περισσότερες μαζοχιστικές τάσεις, μαζί με περισσότερες αυτοβλαπτικές συμπεριφορές και υψηλότερα ποσοστά εμφάνισης της στρατηγικής της συμπεριφορικής

αποδέσμευσης. Η συμπεριφορική αποδέσμευση αναφέρεται στην εγκατάλειψη ενός σχεδίου από το άτομο, όταν αυτό βάλλεται από ένα γεγονός που προκαλεί άγχος και άσχημα συναισθήματα. Ουσιαστικά, η στρατηγική αυτή συνιστά ένα αποφευκτικό στυλ αντιμετώπισης των καταστάσεων, με τα άτομα να αποφεύγουν να σκέφτονται για ό,τι τους επηρεάζει αρνητικά. Αυτή ακριβώς η αποφευκτική αντιμετώπιση των γεγονότων έχει σαν στόχο τον περιορισμό της γνωστικής λειτουργίας των ατόμων και αντικατοπτρίζει την υιοθέτηση μιας χαμηλής αυτοεπίγνωσης από πλευράς τους. Τέλος, η εμφάνιση περισσότερων αυτοβλαπτικών συμπεριφορών στον ειδικό πληθυσμό έρχεται σε αντίθεση με δύο ακόμα υποθέσεις μας. Αυτές στηρίζονταν στη διαπίστωση από τη βιβλιογραφία, ότι τόσο ο μαζοχισμός όσο και διάφορες αυτοβλαπτικές συμπεριφορές έχουν σαν στόχο την απόδραση από μια αυτοεπίγνωση που γίνεται απειλητική. Ορισμένα παραδείγματα τέτοιων εκδηλώσεων είναι η χρήση αλκοόλ και ουσιών, το κάπνισμα, τα υπερφαγικά επεισόδια και άλλα και αυτό που τις διαφοροποιεί από το μαζοχισμό, είναι πως ο τελευταίος δε φαίνεται να αποσκοπεί σε καμία περίπτωση στην πρόκληση βλάβης στον εαυτό. Από την στιγμή που οι μαζοχιστές επιλέγουν την συγκεκριμένη μορφή διαφυγής από τον εαυτό τους, δε θα εκδηλώνουν αυτοβλαπτικές συμπεριφορές (Υπόθεση 4). Αντίθετα, εκείνοι που δεν στρέφονται στο μαζοχισμό, θα παρουσιάζουν μεγαλύτερα ποσοστά εμφάνισης αυτοβλαπτικών συμπεριφορών σαν μια προσπάθεια απόδρασης από την αυτοεπίγνώσή τους (Υπόθεση 5). Ωστόσο, οι υποθέσεις αυτές δεν επιβεβαιώθηκαν από τους στατιστικούς ελέγχους.

Επιπλέον, διαφορές παρουσιάστηκαν και όταν λάβαμε υπόψη μας το φύλο των συμμετεχόντων ολόκληρου του δείγματος. Οι άντρες γενικότερα φαίνεται πως κάνουν περισσότερη χρήση αλκοόλ και ουσιών σε στρατηγική αντιμετώπισης των γεγονότων

ενώ τείνουν να καταστέλλουν τα συναισθήματά τους περισσότερο. Αντίθετα οι γυναίκες εμφανίζουν μεγαλύτερη αυτοσυνειδησία και διανοητική αποδέσμευση. Η πρώτη αναφέρεται στην χρόνια εστιαζόμενη προσοχή στον εαυτό ενώ η δεύτερη στην ψυχολογική απομάκρυνση από έναν στόχο, όταν η πραγματοποίησή του φαντάζει δύσκολη. Ανάλογα ήταν τα ευρήματα και όταν λάβαμε υπόψη μας τους διαφορετικούς πληθυσμούς από τους οποίους προήλθαν τα άτομα, με τις γυναίκες του ειδικού πληθυσμού να εκφράζουν επιπρόσθετα υψηλότερα ποσοστά μαζοχισμού.

Ακόμα, ελέγχθηκε στατιστικά η καλή προσαρμογή στα δεδομένα του δείγματος του εμπλουτισμένου μοντέλου του Baumeister τόσο για τον ειδικό όσο και για τον γενικό πληθυσμό. Αυτό έγινε με χρήση του Λογισμικού Δομικής Μοντελοποίησης “IBM SPSS-AMOS” και της μεθόδου της ανάλυσης διαδρομών (path analysis). Σύμφωνα με το μοντέλο αυτό, η υψηλή αυτοεπίγνωση γεννά αρνητικά συναισθήματα, η οποία αυξάνει τα κίνητρα των ατόμων για απόδραση από τον εαυτό. Η απόδραση αυτή καθίσταται εφικτή μέσω της υιοθέτησης μιας χαμηλότερου επιπέδου αυτοεπίγνωσης, διαδικασία που επιτυγχάνεται μέσω της μείωσης των γνωστικών λειτουργιών του ατόμου. Η μείωση αυτή γίνεται έκδηλη από την εμφάνιση στρατηγικών διαχείρισης καταστάσεων, που χαρακτηρίζονται κυρίως από μια τάση για αγνόηση των διαφόρων αρνητικών συναισθημάτων. Ουσιαστικά, πρόκειται για ένα αποφευκτικό στυλ αντιμετώπισης των πραγμάτων, δηλαδή μια προσπάθεια των ατόμων να αποφεύγουν να σκέφτονται για ό,τι τους επηρεάζει αρνητικά. Τη συγκεκριμένη διαδικασία διευκολύνουν ποικίλες πρακτικές, όπως για παράδειγμα ο μαζοχισμός και οι αυτοβλαπτικές συμπεριφορές, που τείνουν να επικεντρώνουν την προσοχή στις σωματικές αισθήσεις, στα άμεσα ερεθίσματα του περιβάλλοντος, στο εδώ και το τώρα. Στην περίπτωση του ειδικού πληθυσμού, τα

ευρήματα επιβεβαιώνουν εν μέρει το μοντέλο. Πράγματι, η υψηλή αυτοεπίγνωση φαίνεται να επιδρά στη μείωση των γνωστικών λειτουργιών του ατόμου, όπως επίσης και τα αρνητικά συναισθήματα. Ωστόσο, σε αντίθεση με αυτό που αναμενόταν, δε βρέθηκε κάποια επίδραση μεταξύ υψηλής αυτοεπίγνωσης και αρνητικών συναισθημάτων. Στην περίπτωση του γενικού πληθυσμού, τα ευρήματα επιβεβαιώνουν το μοντέλο, αφού η υψηλή αυτοεπίγνωση επιδρά στην εμφάνιση αρνητικών συναισθημάτων, η οποία με τη σειρά της ασκεί επίδραση στη μείωση των γνωστικών λειτουργιών του ατόμου. Επομένως, οι περισσότερες προβλεπόμενες επιδράσεις του μοντέλου εμφανίστηκαν με ένταση επίδρασης από ασθενής έως αρκετά ισχυρή.

Τέλος, θα γίνει αναφορά στην ερευνητική συνεισφορά της παρούσας εργασίας. Όπως ειπώθηκε και στην περίληψη, στόχος ήταν η διερεύνηση ενός εναλλακτικού μοντέλου για το μαζοχισμό. Ο μαζοχισμός ως φαινόμενο έχει επιδεχθεί πλήθος ερμηνειών κατά τη διάρκεια των χρόνων, ερμηνείες που από την στιγμή που χρωματίζουν άτομα, θα πρέπει να ελέγχονται διεξοδικά προτού γίνουν αντικείμενο αποδοχής ή απόρριψης. Το μοντέλο του Baumeister για το μαζοχισμό εμφάνιζε ελλείψεις στο κομμάτι της ερευνητικής μεθόδου, οπότε η συγκεκριμένη εργασία κλήθηκε να καλύψει το κενό αυτό. Σύμφωνα με τα ευρήματα, το εμπλουτισμένο μοντέλο του Baumeister φαίνεται να ισχύει με ορισμένες μόνο τροποποιήσεις τόσο για τον ειδικό όσο και για το γενικό πληθυσμό. Το παραπάνω αποτελεί σημαντική συνεισφορά, που αφενός συντελεί στον εμπλουτισμό της ήδη υπάρχουσας για αυτό το θέμα βιβλιογραφίας και αφετέρου γεννά νέα ερωτήματα και πεδία έρευνας. Πράγματι, το εύρημα της εμφάνισης στον ειδικό πληθυσμό αυξημένων αυτοβλαπτικών τάσεων ήταν βιβλιογραφικά μη αναμενόμενο. Αυτό έρχεται σε αντίθεση με ορισμένες θεωρίες και για αυτό χρήζει περαιτέρω διερεύνησης και μελέτης. Κάτι αντίστοιχο κρίνεται σκόπιμο και στην περίπτωση της

πολυπλοκότητας εαυτού, όπου η αδυναμία αναπαραγωγής των προβλεπόμενων από τη βιβλιογραφία αποτελεσμάτων, οδήγησε στο συμπέρασμα να θεωρηθεί η μέτρηση αυτή ως μη αξιόπιστη. Το γεγονός αυτό μπορεί να υποδηλώνει πως είτε η θεωρία έχει κενά είτε το εργαλείο μέτρησής της είναι ανεπαρκές. Ότι και να ισχύει, η παρούσα έρευνα επιβεβαιώνει ακόμα μία φορά την αναγκαιότητα για τη δημιουργία ενός νέου, καταλληλότερου εργαλείου μέτρησης της πολυπλοκότητας εαυτού. Τέλος, η αξία της συγκεκριμένης εργασίας έγκειται σε κάτι ακόμα. Στο παρελθόν οι μαζοχιστικές σεξουαλικές πρακτικές γίνονταν αντιληπτές ως κάτι παθολογικό και περιγράφονταν κυρίως με τις έννοιες «Διαστροφές», «Ψυχοσεξουαλικές Διαταραχές». Τα τελευταία χρόνια, ωστόσο, ο μαζοχισμός έχει βρεθεί στο προσκήνιο του ενδιαφέροντος των ατόμων και μάλιστα μέσα από ένα νέο, διαφορετικό πρίσμα. Η δημιουργία πολλών bdsm sites και forums κοινωνικής δικτύωσης και γνωριμιών ατόμων με τέτοιες πρακτικές και τάσεις κατά την σεξουαλική επαφή, η εμφάνιση του φαινομένου σε ταινίες και βιβλία ιδιαίτερα δημοφιλή στον ευρύτερο πληθυσμό και το άνοιγμα αυτής της κοινότητας ατόμων στον κόσμο, με τη διοργάνωση πολλών events και εργαστηρίων εκμάθησης ποικίλων σαδομαζοχιστικών τεχνικών, δείχνει μια αλλαγή στη στάση και στις αντιλήψεις των ατόμων για το μαζοχισμό. Για το λόγο αυτό, κρίνεται αναγκαία η μελέτη του φαινομένου αυτού κάτω από μια διαφορετική σκοπιά, διαφορετική από αυτή προηγούμενων ετών.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Baumeister, R. (1990). Suicide as escape from self. *Psychological Review*, 97, 90-113.
- Baumeister, R. F. (1988a). Masochism as escape from self. *The Journal of Sex Research*, 25, 28-59.
- Baumeister, R. F. (1988b). Gender differences in masochistic scripts. *The Journal of Sex Research*, 25, 478-499.
- Baumeister, R. F. (1997). The enigmatic appeal of sexual masochism: Why people desire pain, bondage and humiliation in sex. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 16, 133-150.
- Baumeister, R. F., & Heatherton, T. E. (1991). Binge eating as escape from self-awareness. *Psychological Bulletin*, 110, 86-108.
- Baumeister, R. F., & Scher, S. J. (1988). Self-defeating behavior patterns among normal individuals: Review and analysis of common self-destructive tendencies. *Psychological Bulletin*, 104, 3-22.
- Blackburn, S., Johnston, L., Blampied, N., Popp, D., & Kallen, R. (2006). An application of escape theory to binge eating. *European Eating Disorders Review*, 14, 23-31.
- Califia, P. (2000). *Public sex: The culture of radical sex* (2nd εκδ.). San Francisco: Cleis Press.
- Carver, C. S., Scheier, M. F., & Weintraub, J. K. (1989). Assessing coping strategies: A theoretically based approach. *Journal of Personality and Social Psychology*, 56, 267-283 .
- Cross, P. A., & Matheson, K. (2006). Understanding Sadoomasochism: An empirical examination of four perspectives. *Journal of Homosexuality*, 50, 133-166.
- Davis, C. M., Yarper, W. L., Bouserman, R., Schreer, G. E., & Davis, S. L. (1998). *Handbook of sexuality-related measures*. Sage publications, Inc.
- Dixon, T. M., & Baumeister, R. F. (1991). Escaping the self: The moderating effect of self-complexity. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 17, 363-368.
- Duval, S., & Wicklund, R. A. (1972). *A theory of objective self-awareness*. New York: Academic Press.
- Duval, T. S., & Lalwani, N. (1999). Objective self-awareness and causal attributions for self-standard discrepancies: Changing self or changing standards of correctness. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 25, 1220-1229.
- Eichstaedt, J., & Silvia, P. J. (2003). Noticing the self: Implicit assessment of self-focused attention using word recognition latencies. *Social Cognition*, 21, 349-361.

- Ernulf, K. E., & Innala, S. M. (1995). Sexual bondage: A review and unobtrusive investigation. *Archives of Sexual Behavior*, *24*, 631-653.
- Freud, S. (1991a). *Τρεις μελέτες για τη θεωρία της σεξουαλικότητας*. Αθήνα: Εκδόσεις Επίκουρος.
- Freud, S. (1991b). *Ναρκισσισμός, μαζοχισμός, φετιχισμός*. Αθήνα: Εκδόσεις Επίκουρος.
- Gollwitzer, P. M. (1986). Striving for specific identities: The social reality of self-symbolizing. Στο R. Baumeister, *Public self and private self* (σσ. 143-159). Springer-Verlag.
- Gross, J. J., & John, O. P. (2003). Individual differences in two emotion regulation processes: Implications for affect, relationships, and well-being. *Journal of Personality and Social Psychology*, *85*, 348-362.
- Hull, J. G. (1981). A self-awareness model of the causes and effects of alcohol consumption. *Journal of Abnormal Psychology*, *90*, 586-600.
- Hull, J. G., & Levy, A. S. (1979). The organizational functions of the self: An alternative to the Duval and Wicklund model of self-awareness. *Journal of Personality and Social Psychology*, *37*, 756-768.
- Hull, J. G., & Young, R. D. (1983). Self-consciousness, self-esteem and success-failure as determinants of alcohol consumption in male social drinkers. *Journal of Personality and Social Psychology*, *44*, 1097-1109.
- Kamel, G. W. (1980). Leathersex: Meaningful aspects of gay sadomasochism. *Deviant Behavior*, *1*, 171-191.
- Liebling, B. A., Seiler, M., & Shaver, P. (1974). Self-awareness and cigarette-smoking behavior. *Journal of Experimental Social Psychology*, *10*, 325-332.
- Linville, P. W. (1985). Self complexity and affective extremity: Don't put all of your eggs in one cognitive basket. *Social Cognition*, *3*, 94-120.
- Masters, W. H., & Johnson, V. E. (1970). *Human sexual inadequacy*. Boston: Little, Brown & Co.
- McConnell, A. R., Renaud, J. M., Dean, K. K., Green, S. P., Lamoreaux, M. J., Hall, C. E., & Rydell, R. J. (2005). Whose self is it anyway? Self-aspect control moderates the relation between self-complexity and well-being. *Journal of Experimental Social Psychology*, *41*, 1-18.
- McConnell, A. R., Strain, L. M., Brown, C. M., & Rydell, R. J. (2009). The simple life: On the benefits of low self-complexity. *Personality and Social Psychology Bulletin*, *35*, 823 - 835.
- Moser, C., & Levitt, E. E. (1987). An exploratory-descriptive study of a sadomasochistically oriented sample. *The Journal of Sex Research*, *23*, 322-337.

- Pascoal, P. M., Cardoso, D., & Henriques, R. (2015). Sexual satisfaction and distress in sexual functioning in a sample of the BDSM community: A comparison study between BDSM and non-BDSM contexts. *The Journal of Sexual Medicine*, *12*, 1052-1061.
- Phillips, A. G., & Silvia, P. J. (2005). Self-awareness and the emotional consequences of self-discrepancies. *Personality and Social Psychology Bulletin*, *31*, 703-713.
- Richters, J., Visser, R. O., Rissel, C. E., Grulich, A. E., & Smith, A. M. (2008). Demographic and psychosocial features of participants in bondage and discipline, "Sadomasochism" or dominance and submission (BDSM): Data from a national survey. *Journal of Sexual Medicine*, *5*, 1660-1668.
- Rosenberg, M. (1965). *Society and the adolescent self-image*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Sadock, B. J., & Sadock, V. A. (2004). *Kaplan & Sadock's Comprehensive Textbook of Psychiatry* (8η Έκδοση εκδ.). Lippincott Williams & Wilkins.
- Sadock, B. J., & Sadock, V. A. (2007). *Kaplan & Sadock's Εγχειρίδιο κλινικής ψυχιατρικής*. Αθήνα: Ιατρικές Εκδόσεις Λίτσαζ.
- Sandnabba, N. K., Santtila, P., Alison, L., & Nordling, N. (2002). Demographics, sexual behaviour, family background and abuse experiences of practitioners of sadomasochistic sex: A review of recent research. *Sexual and Relationship Therapy*, *17*, 39-55.
- Sansone, R. A., & Wiederman, M. W. (1998). The Self-Harm Inventory (SHI): Development of a scale for identifying self-destructive behaviors and borderline personality disorder. *Journal of Clinical Psychology*, *54*, 973-983.
- Scheier, M. F., & Carver, C. S. (1985). The Self-Consciousness Scale: A revised version for use with general population. *Journal of Applied Social Psychology*, *15*, 687-699.
- Showers, C. (1992). Compartmentalization of positive and negative self-knowledge: Keeping bad apples out of the bunch. *Journal of Personality and Social Psychology*, *62*, 1036-1049.
- Silvia, P. J., & Duval, T. S. (2001). Objective self-awareness theory: Recent progress and enduring problems. *Personality and Social Psychology Review*, *5*, 230-241.
- Spengler, A. (1977). Manifest sadomasochism of males: Results of an empirical study. *Archives of Sexual Behavior*, *6*, 441-456.
- Stopa, L., Brown, M. A., Luke, M. A., & Hirsch, C. R. (2010). Constructing a self: The role of self-structure and self-certainty in social anxiety. *Behaviour Research and Therapy*, *48*, 955-965.
- Vallacher, R. R., & Wegner, D. M. (1987). What do people think they're doing? Action Identification and human behavior. *Psychological Review*, *94*, 3-15.

- Vallacher, R. R., & Wegner, D. M. (1989). Levels of personal agency: Individual variation in Action Identification. *Journal of Personality and Social Psychology, 57*, 660-671.
- Watson, D., Clark, L. A., & Tellegen, A. (1988). Development and validation of brief measures of positive and negative affect: The PANAS Scales. *Journal of Personality and Social Psychology, 54*, 1063-1070.
- Wegner, D. M., Vallacher, R. R., Kiersted, G. W., & Dizadji, D. (1986). Action Identification in the emergence of social behavior. *Social Cognition, 4*, 18-38.
- Wicklund, R. A. (1975). Discrepancy reduction or attempted distraction? A reply to Liebling, Seiler and Shaver. *Journal of Experimental Social Psychology, 11*, 78-81.
- Wicklund, R. A. (1975). Objective self-awareness. *Advances in Experimental Social Psychology, 8*, 233-275.
- Wicklund, R. A., & Duval, S. (1971). Opinion change and performance facilitation as a result of objective self-awareness. *Journal of Experimental Social Psychology, 7*, 319-342.
- Wismeijer, A. A., & Assen, M. A. (2013). Psychological characteristics of BDSM practitioners. *Journal of Sexual Medicine, 10*, 1943-1952.
- Zigmond, A. S., & Snaith, R. P. (1983). The Hospital Anxiety and Depression Scale. *Acta Psychiatrica Scandinavica, 67*, 361-370.
- Γιωτάκος, Ο. (2004). *Σεξουαλική επιθετικότητα και παραφιλίες, αιτιολογία-εκτίμηση-αντιμετώπιση*. Αθήνα: ΒΗΤΑ Ιατρικές Εκδόσεις.
- Σταλίκας, Α., Τριλίβα, Σ., & Ρούσση, Π. (2012). *Τα ψυχομετρικά εργαλεία στην Ελλάδα: Μια συλλογή και παρουσίαση των ερωτηματολογίων, δοκιμασιών και καταλόγων καταγραφής χαρακτηριστικών στον ελληνικό χώρο*. Αθήνα: Πεδίο.
- Χριστοπούλου, Α. (2008). *Εισαγωγή στην ψυχοπαθολογία του ενήλικα*. Εκδόσεις Τόπος.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Παράρτημα 1: Υπολογισμός του H του Scott

Όπως αναφέρθηκε και στη μέθοδο της παρούσας εργασίας, για τον υπολογισμό της πολυπλοκότητας δόθηκαν στους συμμετέχοντες 40 χαρακτηριστικά γνωρίσματα προσωπικότητας και τους ζητήθηκε να σκεφτούν όψεις του εαυτού τους, να τις καταγράψουν και να τοποθετήσουν δίπλα τα χαρακτηριστικά εκείνα γνωρίσματα, που τις περιγράφουν καλύτερα. Η επικρατέστερη μέθοδος ανάλυσης των αποτελεσμάτων των συμμετεχόντων, είναι η μέτρηση H του Scott, που προσδιορίζεται από τον τύπο:

$$H = \log_2 n - \left(\sum_i n_i \log_2 n_i \right) / n$$

Όπου n ο συνολικός αριθμός των χαρακτηριστικών που δίνεται στους συμμετέχοντες και n_i ο αριθμός των χαρακτηριστικών που το άτομο τοποθετεί μέσα σε κάθε πιθανό συνδυασμό όψεων. Πιο αναλυτικά, έστω ότι ένας συμμετέχοντας παράγει τρεις όψεις εαυτού, με ένα συγκεκριμένο χαρακτηριστικό να εμφανίζεται σε δύο από αυτές (στην 1 και στη 2 αλλά όχι στην 3). Τότε, αυτό θα γίνεται αντιληπτό σαν μέρος του συνδυασμού 1-2. Γενικότερα, στην περίπτωση με τις τρεις όψεις εαυτού κάθε ένα από τα 40 χαρακτηριστικά που δίνονται στους συμμετέχοντες, θα μπορούσε να ενταχθεί σε κάποιον από τους παρακάτω συνδυασμούς όψεων: 1, 2, 3, 1-2, 1-3, 2-3, 1-2-3 και $\emptyset$ (δεν χρησιμοποιήθηκε από το συμμετέχοντα). Επομένως, θα μπορούσαν να υπάρξουν 8 πιθανοί συνδυασμοί όψεων (i) με n_i χαρακτηριστικά να σχετίζονται με κάθε έναν

από αυτούς. Γίνεται, λοιπόν, φανερό πως οι πιθανοί συνδυασμοί θα αυξάνονται όσο περισσότερες όψεις εαυτού καταγράφονται (η πρόσθεση μιας τέταρτης όψης στις απαντήσεις του συμμετέχοντα θα αύξανε τον αριθμό των πιθανών συνδυασμών του από τους 8 στους 16) και όσο μεγαλύτερη είναι η μοναδικότητα των χαρακτηριστικών τους.

Παράρτημα 2: Υπολογισμός της Αλληλεπικάλυψης

Η αλληλεπικάλυψη ορίζεται ως ο μέσος όρος των κοινών γνωρισμάτων που μοιράζεται κάθε όψη εαυτού ενός ατόμου με κάθε μία από όσες αυτό αναφέρει. Σύμφωνα με τους Rafaeli Mor et al. (1999) αυτή δίνεται από τον τύπο:

$$OL = (\sum_i (\sum_j C_{ij}) / T_i) / n * (n - 1)$$

Όπου C ο αριθμός των κοινών χαρακτηριστικών μεταξύ δύο όψεων, T ο συνολικός αριθμός των χαρακτηριστικών που περιλαμβάνει μια συγκεκριμένη όψη και n ο αριθμός των όψεων ενός ατόμου, με τα i και j να παίρνουν τιμές από 1 έως n. Πιο αναλυτικά, έστω ότι ένα άτομο επέλεξε 6 χαρακτηριστικά, τα οποία τοποθέτησε σε δύο όψεις εαυτού:

Όψη 1: {1, 2, 3, 4, 5}

Όψη 2: {5, 6}

Η αλληλεπικάλυψη ανάμεσα σε αυτές τις δύο όψεις προκύπτει από το χαρακτηριστικό που μοιράζονται, δηλαδή το 5. Επομένως, οι αναλογίες των κοινών χαρακτηριστικών των όψεων και του συνολικού αριθμού αυτών θα είναι 1/5 και 1/2 αντίστοιχα. Η αλληλεπικάλυψη είναι ο μέσος όρος των τιμών αυτών, δηλαδή: $(1/5 + 1/2) / 2 = 0,35$.

Γενικότερα, η σύγκριση ανά ζεύγη θα πρέπει να πραγματοποιηθεί για όλους τους πιθανούς συνδυασμούς δύο όψεων και μετά να υπολογιστεί ο μέσος όρος τους.

Συνεπώς, για n όψεις εαυτού υπάρχουν $n*(n-1)$ πιθανοί συνδυασμοί. Για παράδειγμα, ένας συμμετέχοντας αναφέρει 4 όψεις εαυτού:

Όψη 1: {1, 2 }

Όψη 2: {1}

Όψη 3: {1, 4, 5, 6}

Όψη 4: {3}

Υπάρχουν, λοιπόν, $(4*3)$ πιθανοί συνδυασμοί: AB, ΑΓ, ΑΔ, ΒΑ, ΒΓ, ΒΔ, ΓΑ, ΓΒ, ΓΔ, ΔΑ, ΔΒ, ΔΓ.

Οι αντίστοιχες αλληλεπικαλύψεις ανά ζεύγη είναι 0,5, 0,5, 0, 1, 1, 0, 0,25, 0,25, 0, 0, 0, 0. Επομένως, ο μέσος όρος αυτών, δηλαδή η αλληλεπικάλυψη είναι 0,292.

Παράρτημα 3: Το ερωτηματολόγιο που χρησιμοποιήθηκε

Έρευνα για τις αντιλήψεις για τον εαυτό

Το ερωτηματολόγιο αυτό αποτελεί μέρος της διπλωματικής μου εργασίας, που διεξάγεται στο τμήμα Ψυχολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου και επιβλέπεται από την αναπληρώτρια καθηγήτρια του τμήματος, κα. Αλεξάνδρα Χαντζή.

Η συμμετοχή σας στην έρευνα είναι εθελοντική και ανώνυμη. Οι απαντήσεις θα διαβαστούν συνολικά, αφού συγκεντρωθούν όλα τα ερωτηματολόγια και δε θα είναι δυνατόν να γνωρίζει κανείς ποιος ή ποια απαντά κάθε φορά.

Αν έχετε απορίες για συγκεκριμένες ερωτήσεις του ερωτηματολογίου, για τον τρόπο απάντησής τους ή αν θα προτιμούσατε να συμπληρώσετε το ερωτηματολόγιο σε μορφή word, μπορείτε να απευθυνθείτε σε μένα ηλεκτρονικά στη διεύθυνση που αναγράφεται παρακάτω.

Οφέλη από μία έρευνα σαν και αυτήν προκύπτουν μόνο όταν οι απαντήσεις είναι ειλικρινείς. Γι' αυτό παρακαλείστε να απαντάτε χωρίς ενδοιασμούς, περιγράφοντας τι εσείς προσωπικά κάνετε, πιστεύετε ή νιώθετε.

Εάν σε οποιοδήποτε σημείο των ερωτήσεων που συμπληρώνετε, ενοχληθείτε ή αισθανθείτε πως δε μπορείτε να συνεχίσετε, είστε ελεύθεροι να σταματήσετε την συμπλήρωση του ερωτηματολογίου.

Ερευνήτρια:

Τούζου Ζωή

Ηλ. Ταχ.: zoetouzou@gmail.com

Επόπτρια έρευνας:

Αλεξάνδρα Χαντζή

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Κοινωνικής Ψυχολογίας

Τμήμα Ψυχολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου Κοινωνικών και Πολιτικών
Επιστημών

I) Στο πρώτο μέρος του ερωτηματολογίου καλείστε να δώσετε απάντηση σε ορισμένες προτάσεις, σχετικά με το τι εσείς νιώθετε, πιστεύετε ή κάνετε.

Για κάθε μια από τις παρακάτω προτάσεις σημειώστε τον αριθμό που σας εκφράζει καλύτερα, λαμβάνοντας υπόψη την παρακάτω κλίμακα:

Όπου 1 = Καθόλου, 2 = Ελάχιστα, 3 = Λίγο, 4 = Μέτρια, 5 = Αρκετά, 6 = Πολύ, 7 = Πάρα πολύ.

1) Προσπαθώ πάντα να καταλάβω τον εαυτό μου.

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

2) Νοιάζομαι για τον τρόπο που κάνω το κάθε τι.

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

3) Γενικά, δεν έχω και πολύ καλή επίγνωση του εαυτού μου.

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

4) Μου παίρνει χρόνο να ξεπεράσω τη ντροπή που νιώθω σε νέες καταστάσεις.

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

5) Σκέφτομαι για τον εαυτό μου πολύ.

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

6) Νοιάζομαι για το πώς παρουσιάζω τον εαυτό μου.

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα Πολύ

7) Συχνά είμαι ο πρωταγωνιστής ή η πρωταγωνίστρια στις φαντασιώσεις μου.

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

8) Δυσκολεύομαι να δουλέψω, όταν κάποιος με παρατηρεί.

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

9) Ποτέ δεν ψάχνω προσεχτικά τον εαυτό μου.

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

10) Με πιάνει αμηχανία πολύ εύκολα.

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

11) Έχω επίγνωση του πως φαίνομαι.

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

12) Δε μου είναι δύσκολο να μιλάω με ξένους.

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

13) Γενικά, έχω επαφή με τα βαθύτερα συναισθήματά μου.

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

14) Συνήθως, με απασχολεί το να κάνω καλή εντύπωση.

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

15) Εξετάζω όλη την ώρα ποια μπορεί να είναι τα κίνητρά μου.

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

16) Αγχώνομαι, όταν μιλάω μπροστά σε μια ομάδα.

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

17) Ένα από τα τελευταία πράγματα που κάνω πριν φύγω από το σπίτι, είναι να κοιτάζω στον καθρέφτη.

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

18) Μερικές φορές έχω την αίσθηση ότι παρακολουθώ τον εαυτό μου από μακριά.

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

19) Νοιάζομαι για το τι σκέφτονται οι άλλοι για μένα.

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

20) Μπορώ να καταλάβω αμέσως τις αλλαγές της διάθεσής μου.

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

21) Συνήθως έχω επίγνωση της εμφάνισής μου.

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

22) Έχω επίγνωση του πώς δουλεύει το μυαλό μου, όταν προσπαθώ να λύσω ένα πρόβλημα.

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

23) Οι μεγάλες ομάδες μου προκαλούν νευρική κατάσταση.

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

II) Στην συνέχεια, θα σας δοθεί μια σειρά λέξεων και φράσεων που περιγράφουν διαφορετικά αισθήματα και συναισθήματα.

Διαβάστε κάθε λέξη προσεκτικά και σημειώστε το βαθμό που νιώθετε έτσι, τώρα, αυτήτη στιγμή που συμπληρώνετε το ερωτηματολόγιο.

Όπου 1= Καθόλου, 2 = Ελάχιστα, 3 = Λίγο, 4 = Μέτρια, 5 = Αρκετά, 6= Πολύ, 7 = Πάρα πολύ.

1) Ικανός/-ή να αφιερώνω την προσοχή μου σε πρόσωπα και πράγματα

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

2) Δραστήριος/-α

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

3) Συντετριμμένος/-η

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

4) Με ενδιαφέρον

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

5) Νευρικός/-η

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

6) Σε εγρήγορση

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

7) Ένοχος/-η

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

8) Συνεπαρμένος/-η

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

9) Ευερέθιστος/-η

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

10) Ενθουσιώδης

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

11) Ταραγμένος/-η

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

12) Δυνατός/-η

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

13) Φοβισμένος/-η

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

14) Ντροπιασμένος/-η

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα Πολύ

15) Με έμπνευση

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

16) Εχθρικός/-η

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

17) Αποφασισμένος/-η

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

18) Αναστατωμένος/-η

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

19) Υπερήφανος/-η

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

20) Έντρομος/-η

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

III) Στο σημείο αυτό, θα θέλαμε να σας κάνουμε ορισμένες ερωτήσεις σχετικά με την συναισθηματική σας ζωή, πώς ελέγχετε (δηλαδή ρυθμίζετε και διαχειρίζεστε) τα συναισθήματά σας.

Ενδιαφερόμαστε για τις δύο πλευρές της συναισθηματικής σας ζωής. Η μία είναι η συναισθηματική σας εμπειρία ή πώς νιώθετε μέσα σας. Η άλλη είναι η συναισθηματική σας έκφραση ή πώς δείχνετε τα συναισθήματά σας στον τρόπο που μιλάτε, χειρονομείτε ή συμπεριφέρεστε. Αν και μερικές από τις ερωτήσεις που ακολουθούν μπορεί να φαίνονται παρόμοιες μεταξύ τους, διαφέρουν σε σημαντικό βαθμό. Παρακαλούμε, απαντήστε σε κάθε πρόταση, χρησιμοποιώντας την παρακάτω κλίμακα:

Όπου 1= Διαφωνώ απόλυτα, 2 = Διαφωνώ ελάχιστα, 3 = Διαφωνώ λίγο, 4 = Ούτε συμφωνώ/ούτε διαφωνώ, 5 = Συμφωνώ αρκετά, 6= Συμφωνώ πολύ, 7 = Συμφωνώ απόλυτα.

1) Όταν θέλω να νιώσω περισσότερο θετικό συναίσθημα (όπως χαρά ή διασκέδαση), αλλάζω τον τρόπο που σκέφτομαι.

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

2) Κρατάω τα συναισθήματά μου για τον εαυτό μου.

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

3) Όταν θέλω να νιώσω λιγότερο αρνητικό συναίσθημα (όπως λύπη ή θυμό), αλλάζω τον τρόπο που σκέφτομαι.

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

4) Όταν νιώθω θετικά συναισθήματα, προσέχω να μην τα εκφράζω.

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

5) Όταν βρίσκομαι αντιμέτωπος/-η με μια στρεσογόνο κατάσταση, κάνω τον εαυτό μου να σκέφτεται για αυτήν μ'έναν τρόπο, που με βοηθάει να παραμείνω ήρεμος/-η.

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

6) Ελέγχω τα συναισθήματά μου, με το να μην τα εκφράζω.

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

7) Όταν θέλω να νιώσω πιο θετικό συναίσθημα, αλλάζω τον τρόπο που σκέφτομαι για την κατάσταση.

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

8) Ελέγχω τα συναισθήματά μου, αλλάζοντας τον τρόπο που σκέφτομαι για την κατάσταση στην οποία βρίσκομαι.

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

9) Όταν νιώθω αρνητικά συναισθήματα, σιγουρεύω το να μην τα εκφράζω.

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

10) Όταν θέλω να νιώσω λιγότερο αρνητικό συναίσθημα, αλλάζω τον τρόπο που σκέφτομαι για την κατάσταση.

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

IV) Στο τέταρτο μέρος του ερωτηματολογίου θα θέλαμε να απαντήσετε ξανά σε ορισμένες προτάσεις.

Όταν οι άνθρωποι έρχονται αντιμέτωποι με δύσκολα ή στρεσογόνα γεγονότα, αναπτύσσουν πολλούς μηχανισμούς διαχείρισης των άσχημων συναισθημάτων και του άγχους. Στο σημείο αυτό, θα πρέπει να αναφέρετε τι γενικότερα κάνετε ή νιώθετε, όταν βιώνετε ένα αγχωτικό γεγονός. Φυσικά, διαφορετικά γεγονότα εγείρουν και διαφορετικούς μηχανισμούς απόκρισης, αλλά σκεφτείτε τι συνήθως κάνετε, όταν βρίσκεστε κάτω από μεγάλο στρες. Για κάθε μια από τις παρακάτω προτάσεις σημειώστε τον αριθμό που σας εκφράζει καλύτερα, λαμβάνοντας υπόψη την παρακάτω κλίμακα:

Όπου 1= Καθόλου, 2 = Ελάχιστα, 3 = Λίγο, 4 = Μέτρια, 5 = Αρκετά, 6= Πολύ, 7 = Πάρα πολύ.

1) Λέω στον εαυτό μου «αυτό δεν είναι αλήθεια».

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

2) Αρνούμαι να πιστέψω ότι αυτό έχει συμβεί.

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

3) Πίνω αλκοολούχα ποτά ή παίρνω ναρκωτικά για να το σκέφτομαι λιγότερο.

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

4) Στρέφομαι στη δουλειά ή σε άλλες ασχολίες για να μη σκέφτομαι πράγματα.

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

5) Πηγαίνω σινεμά ή βλέπω τηλεόραση για να το σκέφτομαι λιγότερο.

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

6) Προσποιούμαι ότι αυτό δεν έχει συμβεί στ' αλήθεια.

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

7) Ονειροπολώ για άλλα πράγματα εκτός από αυτό.

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

8) Κοιμάμαι περισσότερο από ότι συνήθως.

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

9) Απλά σταματώ να προσπαθώ να φτάσω το στόχο μου.

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

10) Χρησιμοποιώ αλκοολούχα ποτά ή ναρκωτικά για να μπορέσω να το ξεπεράσω.

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

11) Εγκαταλείπω την προσπάθεια να πάρω αυτό που θέλω.

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

12) Μειώνω το επίπεδο της προσπάθειας που κάνω για την επίλυση του προβλήματος.

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

13) Παραδέχομαι στον εαυτό μου ότι δε μπορώ να το αντιμετωπίσω και σταματώ να προσπαθώ.

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

14) Χρησιμοποιώ αλκοολούχα ποτά ή ναρκωτικά για να αισθάνομαι καλύτερα.

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

15) Συμπεριφέρομαι σαν αυτό να μην έχει καν συμβεί.

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

16) Προσπαθώ να «χάσω» για λίγο τον εαυτό μου, πίνοντας αλκοολούχα ποτά ή παίρνοντας ναρκωτικά.

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

V) Στο προτελευταίο αυτό μέρος του ερωτηματολογίου θα πρέπει να απαντήσετε σε ορισμένες ακόμα ερωτήσεις που αφορούν τη συμπεριφορά σας.

Για κάθε μια από τις παρακάτω προτάσεις σημειώστε τον αριθμό που σας εκφράζει καλύτερα, λαμβάνοντας υπόψη την παρακάτω κλίμακα:

Όπου 1= Καθόλου, 2 = Ελάχιστα, 3 = Λίγο, 4 = Μέτρια, 5 = Αρκετά, 6= Πολύ, 7 = Πάρα πολύ.

1) Έχετε κάνει υπερβολική χρήση φαρμάκων ή/και ουσιών;

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

2) Έχετε κοπεί οικειοθελώς;

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

3) Η ιδέα ότι κάποιος σας δένει, σας έχει διεγείρει ποτέ σεξουαλικά;

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

4) Έχετε προκαλέσει εγκαύματα στον εαυτό σας σκόπιμα;

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

5) Η ιδέα ότι κάποιος σας ταπεινώνει ή σας κακομεταχειρίζεται, σας έχει διεγείρει ποτέ σεξουαλικά;

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

6) Έχετε χτυπήσει τον εαυτό σας;

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

7) Έχετε χτυπήσει το κεφάλι σας σκόπιμα;

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

8) Έχετε κάνει κατάχρηση αλκοόλ;

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

9) Έχετε οδηγήσει επικίνδυνα σκόπιμα;

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

10) Η ιδέα ότι κάποιος προσπαθεί να σας πνίξει, σας έχει διεγείρει ποτέ σεξουαλικά;

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

11) Έχετε γρατσουνιστεί οικειοθελώς;

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

12) Έχετε εμποδίσει τις πληγές σας να επουλωθούν;

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

13) Η ιδέα ότι κάποιος σας τραυματίζει σε βαθμό που να αιμορραγείτε, σας έχει διεγείρει ποτέ σεξουαλικά;

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

14) Έχετε προκαλέσει επιδείνωση της υγείας σας σκοπίμως (π.χ., παράλειψη λήψης φαρμακευτικής αγωγής);

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

15) Είστε ή ήσασταν ποτέ πολύ ελεύθερος/–η στα ζητήματα του έρωτα (π.χ., πολλαπλοί ερωτικοί σύντροφοι);

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

16) Έχετε εμπλακεί σε μια ερωτική σχέση για να απορριφθείτε/νιώσετε την απόρριψη;

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

17) Η ιδέα ότι κάποιος σας αναγκάζει να κάνετε έντονη και ακραία σωματική προσπάθεια, σας έχει διεγείρει ποτέ σεξουαλικά;

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

18) Έχετε κάνει κατάχρηση φαρμακευτικής αγωγής που σας έχει χορηγηθεί;

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

19) Έχετε απομακρυνθεί από το Θεό ως προσωπική τιμωρία;

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

20) Έχετε εμπλακεί σε ερωτικές σχέσεις, όπου βιώσατε συναισθηματική κακοποίηση;

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

21) Έχετε εμπλακεί σε ερωτικές σχέσεις, όπου βιώσατε σεξουαλική κακοποίηση;

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

22) Έχετε χάσει τη δουλειά σας σκόπιμα;

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

23) Εάν σας προσέβαλε ή ταπείνωνε κάποιος που σας ελκύει σεξουαλικά, αυτό θα αύξανε ποτέ την ελκυστικότητά του;

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

24) Έχετε αποπειραθεί να αυτοκτονήσετε;

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

25) Η ιδέα ότι η ζωή σας απειλείται, σας έχει διεγείρει ποτέ σεξουαλικά;

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

26) Έχετε αυτοτραυματιστεί σκοπίμως;

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

27) Έχετε προβεί σε ριψοκίνδυνες σεξουαλικές πρακτικές συνειδητά (π.χ., ερωτική επαφή χωρίς προφύλαξη με οροθετικό σύντροφο);

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

28) Βασανίζεστε από σκέψεις ηττοπάθειας;

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

29) Έχετε σταματήσει να τρέφεστε σωστά, προκειμένου να βλάψετε τον εαυτό σας;

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

30) Η ιδέα ότι κάποιος σας απειλεί με ένα μαχαίρι ή κάποιο άλλο αιχμηρό αντικείμενο, σας έχει διεγείρει ποτέ σεξουαλικά;

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

31) Η ιδέα ότι λερώνεστε, σας έχει διεγείρει ποτέ σεξουαλικά;

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

32) Έχετε κάνει κατάχρηση καθαρτικών για να βλάψετε τον εαυτό σας;

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

33) Έχετε θέσει τον εαυτό σας σε κίνδυνο κατά τη διάρκεια σεξουαλικών πειραματισμών;

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

34) Η ιδέα ότι κάποιος σας προκαλεί πόνο, σας έχει διεγείρει ποτέ σεξουαλικά;

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 7 Πάρα πολύ

VII) Στο τελευταίο μέρος του ερωτηματολογίου, θα σας δοθεί μια σειρά από επίθετα που αντικατοπτρίζουν διάφορα χαρακτηριστικά γνωρίσματα της προσωπικότητας.

Αυτό που θα πρέπει να κάνετε, είναι να σκεφτείτε όψεις του εαυτού σας (κοινωνικούς ρόλους), να τις καταγράψετε και να τοποθετήσετε δίπλα τα χαρακτηριστικά εκείνα γνωρίσματα, που τις περιγράφουν καλύτερα.

Π.χ.: Μητέρα: Συμπονετική, αφοσιωμένη, μη ευέλικτη, αποτυχημένη
Δασκάλα: Βαρετή, αμήχανη, ειλικρινής
Ποδοσφαιριστής: Αρεστός, αποδεκτός, σίγουρος για τον εαυτό του

Ορισμένες πρόσθετες οδηγίες:

α) Θα πρέπει να σκεφτείτε όσες περισσότερες όψεις εαυτού (κοινωνικούς ρόλους) μπορείτε και να σταματήσετε, όταν η παραγωγή νέων γίνει δύσκολη

β) Κάθε λέξη (χαρακτηριστικό γνώρισμα) μπορεί να χρησιμοποιηθεί παραπάνω από μία φορές και

γ) Δεν είναι απαραίτητο να χρησιμοποιηθούν όλες οι λέξεις.

Με αυτοπεποίθηση	Αδέξιος
Κουτός	Φιλικός
Δημοφιλής	Αποφασιστικός
Επιτυχημένος	Ντροπιασμένος
Εύγλωττος	Ντροπαλός
Ελκυστικός	Γοητευτικός
Αστείος	Διασκεδαστικός
Κατακριτέος	Κοινωνικός
Αποδεκτός	Ενδιαφέρων
Σκληρόκαρδος	Μη δημοφιλής
Σίγουρος για τον εαυτό του	Αγνοημένος
Αρεστός	Ευχάριστος
Αμήχανος	Ειλικρινής
Αναίσθητος	Συμπονετικός
Μη εύελικτος	Αφοσιωμένος
Ρεαλιστής	Αποτυχημένος
Ταπεινωμένος	Κατώτερος
Μοναχικός	Βαρετός
Ευάλωτος	Ανίκανος
Ηλίθιος	Με αναστολές

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Τέλος, θα θέλαμε να απαντήσετε σε ορισμένες ερωτήσεις, πάντοτε ανώνυμα.

1) Φύλο:

- Άντρας
- Γυναίκα
- Άλλο

2) Ηλικία: .....

3) Οικογενειακή κατάσταση:

- Άγαμος/-η
- Έγγαμος/-η
- Διαζευγμένος/-η
- Χήρος/-α

4) Κύρια Απασχόληση:

- Φοιτητής/Σπουδαστής
- Εργαζόμενος
- Άνεργος

5) Εκπαίδευση:

- Γυμνάσιο
- Λύκειο
- Μεταλυκειακή εκπαίδευση
- Α.Ε.Ι/Τ.Ε.Ι
- Μεταπτυχιακές σπουδές

6) Τόπος κατοικίας:

- Μεγάλη αστική περιοχή
- Αστική περιοχή
- Ημιαστική περιοχή
- Αγροτική περιοχή

~Τέλος ερωτηματολογίου~

Σας ευχαριστούμε για την εθελοντική και ειλικρινή συμμετοχή σας στην έρευνα!

Χωρίς τη βοήθειά σας θα ήταν αδύνατη η προσπάθεια αυτή να γίνουν κατανοητά πολύπλοκα φαινόμενα, όπως οι αντιλήψεις για τον εαυτό.

Όσοι επιθυμούν να ενημερωθούν για τα αποτελέσματα της έρευνας, μπορούν να επικοινωνήσουν ηλεκτρονικά μαζί μου, στη διεύθυνση που αναγράφεται στην αρχή του ερωτηματολογίου.